

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Τεύχος 3ο

Μαιος – Ιουνιος 1985

Διμηνιαία έκδοση

του Εθνικού Συνδέσμου Διπλωματούχων Νοσοκόμων Ελλάδος

«ΥΓΕΙΑΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑ»
ΕΣΔΕΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ

Εθνικός Σύνδεσμος
Διπλωματούχων Νοσοκόμων Ελλάδος

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ε. Δημητρίου
Β. Λανάρα
Μ. Μαλγαρινού

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Μαρία Μαλγαρινού
Ανωτέρα Σχολή Αδελφών Νοσοκόμων
Σεβαστουπόλεως 16 - Αθήνα

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Φωτοστοιχειοθεσία - Σχεδιασμοί
Εξώφυλλο - Εκτύπωση

Αδριανείου 3 & Κατεχάκη Νεο Ψυχικό

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εμβάσματα - Επιταγές
Περιοδικό ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
Πύργος Αθηνών - Γ' κτίριο II: 1α
Μεσογείων 2 115 27 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 7702861

Τιμή τεύχους	100 δρχ.
Για σπουδάστριες	50 δρχ.
Ετήσια	500 δρχ.
Ετήσια στο εξωτερικό	\$10

1. Η Νοσηλευτική στην Ελλάδα - Προοπτικές
Στ. Παπαμικρούλη	87
2. Πώς επιδρά το παιχνίδι στην ψυχική και
κοινωνική διαμόρφωση του παιδιού (Δεύτερο μέρος)
Ειρήνη Γουλιά	110
3. Το «ΟΧΙ» του Γιώργου Σεφέρη	118
4. Συνδιασκέψεις - Σεμινάρια	121

Η ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Στ. Παπαμικρούλη

Πρόεδρος του ΕΣΔΝΕ

Ομιλία στην εναρκτήρια συνεδρίαση του 11ου Πανελλήνιου Νοσηλευτικού Συνεδρίου

Σεβασμιότατε, σεβαστοί Πατέρες,

Κύριε Υπουργέ, κύριε Νομάρχα, κύριε Αντιδήμαρχε, κύριοι Καθηγηταί, κύριοι εκπρόσωποι των στρατιωτικών και πολιτικών αρχών της πόλεως,

Κυρίες και Κύριοι, αγαπητές συνάδελφοι,

Δεν έσβησε ακόμη ο απόηχος του εορτασμού των «Ελευθερίων» της όμορφης αυτής πόλεως, που έφερε ως εδώ τις Ανώτατες Αρχές του τόπου μας, και να πάλι η Αλεξανδρούπολις φιλοξενεί σήμερα και για όλη την εβδομάδα εκατοντάδες Αδελφές απ' όλη την Ελλάδα και την Κύπρο.

Όταν πέρυσι, τέτοια εποχή στο Ηράκλειο, οι εκπρόσωποι του Τοπικού Τμήματος του Εθνικού Συνδέσμου Διπλωματούχων Νοσοκόμων Ελλάδος της Αλεξανδρουπόλεως, μας κάλεσαν να πραγματοποιήσουμε το 11ο Πανελλήνιο Συνέδριο στην πόλη τους, νομίζαμε πως ήταν μακριά η πόλις και ο χρόνος της συγκλήσεως του Συνεδρίου αυτού. Αλλά ούτε ο χρόνος, ούτε η Αλεξανδρούπολις ήταν μακριά. Ο χρόνος, φτερωτός όπως είναι, πέρασε τόσο γρήγορα και βρεθήκαμε πάλι, τόσες Αδελφές μαζί, σ' αυτή την ανοιχτόκαρδη, φιλόξενη και τόσο προοδευτική ακριτική πόλη, που δεν είναι καθόλου μακριά με τα σημερινά μέσα συγκοινωνίας. Με τα φτερά της Ολυμπιακής είναι πιο κοντά στην Αθήνα απ' ό,τι είναι η Κηφισιά!

Από την Παρασκευή το βράδυ, όλη μέρα το Σάββατο και την Κυριακή όλοι οι δρόμοι οδηγούσαν τις Αδελφές στην Αλεξανδρούπολη. Σ' αυτή την πόλη, για την οποία οι κάτοικοί της πρέπει νάναι υπερήφανοι, γιατί την ανέδειξαν οι ίδιοι σ' ένα θαυμαστό εμπορικό και πολιτιστικό κέντρο, αν και σαν καινούργια πόλη που ήταν δεν διέδετε ιστορικούς τίτλους και παλιές περγαμνές, που συνήθως διαδέχονται άλλες πόλεις της πατρίδας μας.

Σ' αυτή τη χαρούμενη αναστάσιμη περίοδο του χρόνου και μέσα στην καρδιά της λουλουδιασμένης άνοιξης μας υποδεχθήκατε, αγαπητοί Αλεξανδρουπολίτες, και μας κάνατε να νοιώσουμε από την πρώτη στιγμή τόσο άνετα ανάμεσά σας, σαν στο σπίτι μας, αληθινά.

Αρχίσαμε, όπως κάνομε πάντα, με την ευλογία της Εκκλησίας μας στην Αρχιερατική Θεία Λειτουργία της Κυριακής, που ακολουδήθηκε από φιλόφρονη δεξίωση του Σεβασμιωτάτου στο Πνευματικό Κέντρο, και την πρώτη γνωριμία μας με την πόλη και τους ανθρώπους της, που μας φιλοξενούν.

Χθες, Δευτέρα, καθώς περιηγηθήκαμε τον καταπράσινο Έβρο είχαμε την ευκαιρία να συναντήσουμε και να γνωρίσουμε, βαδίζοντας στα πανάρχαια

μονοπάτια της Ιστορίας, τα δοξασμένα αχνάρια της φυλής μας, που φτάνουν ως εδώ «και ακόμα πέρα».

Και να σήμερα, φτάσαμε σ' αυτή την τόσο ωραία σε κάθε συνέδριό μας ώρα, της εναρκτηρίου τελετής, τη γεμάτη χαρούμενες προσδοκίες, ενισχυμένες φέτος με την τιμητική παρουσία του Υφυπουργού Υγείας και Πρόνοιας κ. Γιάννη Φλώρου, για τον οποίο επίσης δεν ήταν μακριά η Αλεξανδρουπόλη. Πλαισιωμένες είναι πάντα οι Αδελφές από τους πνευματικούς ταγούς, τους εκπροσώπους της Πολιτείας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τις στρατιωτικές, δικαστικές και πολιτικές αρχές του τόπου, μαζί με το πολιτιστικό και πνευματικό αρχοντολόι της πόλης, που κάθε φορά μας φιλοξενεί. Είναι, λοιπόν, φυσικό να αισθανόμαστε βαθιά την υποχρέωση να ευχαριστήσουμε από τα βάθη της ψυχής όλους όσους με κάποιο τρόπο συντέλεσατε σ' αυτή τη λαμπρή και όμορφη εκδήλωση.

Τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Ποιμενάρχη και πατέρα πνευματικό της ακριτικής αυτής Μητροπόλεως ευχαριστούμε θερμά για την ευλογία του και τα εμπνευσμένα λόγια του για τις Αδελφές καθώς και τη μεγάλη συμβολή του στην οργάνωση αυτού του Συνεδρίου, που έχει την τιμή να φιλοξενηθεί μέσα σ' αυτό το ίδιο το θαυμάσιο Πνευματικό Κέντρο της Μητροπόλεως, που αν και τόσο μεγάλο αποδείχθηκε μικρό να μας συμπεριλάβει όλες.

Τον εξοχότατο κ. Υπουργό ευχαριστούμε θερμότατα, γιατί παρόλο το φόρτο της εργασίας του ήλθε κοντά μας στην ακριτική αυτή πόλη να λαμπρύνει το Συνέδριό μας με την παρουσία του και να κηρύξει την έναρξη των εργασιών του.

Αλλά δεν είναι μόνο αυτό που μας δίνει σήμερα ξεχωριστή χαρά. Είναι κυρίως το ότι ο Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας κ. Γιάννης Φλώρος μιλάει την ίδια γλώσσα με μας τις Αδελφές. Αντιλαμβάνεται πολύ καλά τα προβλήματα της Νοσηλευτικής Εκπαίδευσης και των Νοσοκομείων μας και ξέρουμε ότι πολλά μπορούν να γίνουν, όταν οι αρμόδιοι που διευθύνουν τον τομέα της υγείας ξέρουν προς τα πού πρέπει να στρέγουν την προσοχή τους και να κατευθύνουν την προσπάθειά τους. Τον ευχαριστούμε επίσης γιατί έδωσε και αυτό το Συνέδριό μας υπό την αιγίδα του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και χορήγησε και πάλι στις Αδελφές την αναγκαία εκπαιδευτική άδεια για την παρακολούθησή του.

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών ευχαριστούμε, γιατί ενίσχυσε οικονομικά το Συνέδριό μας, έστω και συμβολικά.

Τον Νομάρχη Έβρου κ. Βασίλειο Αναστασιάδη ευχαριστούμε για την παρουσία του εδώ, για την ποικίλη βοήθεια του στην προετοιμασία του Συνεδρίου και για τα λίγα μεστά λόγια, που απηύδυνε στις Συνέδρους.

Τον Αντιδήμαρχο Αλεξανδρουπόλεως κ. Γιάννη Λασκαράκη ευχαριστούμε για το θερμό του καλωσόρισμα και για όλη τη βοήθεια της Δημοτικής Αρχής στην προετοιμασία του Συνεδρίου αυτού.

Τον Γενικό Διευθυντή του Κρατικού Νοσοκομείου Αλεξανδρουπόλεως κ. Νικόλαο Κουκουράβα ευχαριστούμε θερμότατα για την προσφώνησή του

και για την πολύτιμη βοήθεια του στην οργάνωση αυτού του Συνεδρίου.

Στην άξια Διευθύνουσα του Νοσοκομείου και υπεύθυνο του Τοπικού Τμήματος Ε.Σ.Δ.Ν.Ε. Αλεξανδρουπόλεως δ. Κυριακή Γεωργιάδου, καθώς και τις πολύτιμες συνεργάτιδες της, ότι κι αν πούμε δεν θα μπορέσουμε ποτέ να τις ευχαριστήσουμε όσο πρέπει για ό,τι έκαναν. Και πρώτα – πρώτα για την πολλή αγάπη τους σ' όλες εμάς τις Αδελφές της Ελλάδος και της Κύπρου όσες είμαστε εδώ, και τις άλλες που έμειναν πίσω, φρουροί ακοίμητοι στο καθήκον το ιερό της διακονίας των ασθενών και δεν μπορούσαν νάβουν μαζί μας σήμερα μ' όλο που θα το ήθελαν πολύ.

Και λέω ότι τους ευχαριστούμε για την αγάπη τους, γιατί καταλαβαίνουμε πως κοπίασαν πολύ γι' αυτό το Συνέδριο και ξέρουμε πως μόνο όποιος αγαπά κοπιάζει τόσο πολύ και δίνει τόσα πολλά από τον εαυτό του. Η χθεσινή μέρα μας δίδαξε πολλά γι' αυτή την αγάπη.

Ένα βαθύ κι αδελφικό ευχαριστώ απευθύνουμε σ' όλες τις Αδελφές του Νοσοκομείου και της Σχολής και τις μαθήτριες ακόμη της Σχολής, γιατί όλες βοήθησαν να οργανωθεί αυτό το Συνέδριο και να ετοιμαστούν οι εκπλήξεις, που μας περίμεναν στην Αλεξανδρούπολη, αρχίζοντας από τις ωραίες τσάντες του Συνεδρίου τις κατασκευασμένες από Σουφλιώτικο μεταξωτό και κεντημένες από τα χέρια τους με ωραιότατα σχέδια παρμένα από τη λαϊκή Θρακική μας κληρονομιά, που τα ζωντάνευε με τη θερμή πατριωτική της πνοή μια μεγάλη γυναικεία φυσιογνωμία της Πατρίδας μας και ιδιαίτερα της Αλεξανδρούπολης, η κ. Ελένη Φιλιππίδου.

Το ωραίο και ενδιαφέρον πρόγραμμα, που μας ετοίμασαν για να γνωρίσουμε τις ομορφιές, την ιστορία και τον πολιτιστικό πλούτο της Θράκης γέμισε τη χθεσινή ημέρα μας μ' ευχάριστες εκπλήξεις.

Αλησμόνητη θα μείνει σ' όλες μας η ωραία εκδήλωση με τους τοπικούς χορούς από το εξαιρετο χορευτικό συγκρότημα της Δαδιάς, πάνω στο καταπράσινο γρασίδι του πανέμορφου κέντρου γυμναστικής του Δασαρχείου Σουφλίου, μέσα στην καρδιά του δάσους της Δαδιάς σ' ένα τοπίο ανεπανάληπτης φυσικής ομορφιάς.

Τι να πούμε όμως και για τη θερμή τους φιλοξενία από το πρωτότυπο και πλούσιο πακέτο του φαγητού της εκδρομής ως τα ιστορημένα αναμνηστικά πετράδια της Θρακικής ακτής που λείαναν στο πέραςμα των χρόνων τα κύματα του Θρακικού Πελάγους και ζωγράφισαν με τόση τέχνη και τόσο νόημα μέσα στη γαλήνη της σιωπής και της προσευχής οι ευλαβείς Μοναχές της Παναγίας του Έβρου.

Έτσι, όταν με το καλό οι γεμάτες κίνηση και ένταση ημέρες του Συνεδρίου περάσουν και οι συγκινήσεις από την επίσκεψη της Βασιλίδος των πόλεων, που θα πραγματοποιηθεί στο τέλος του Συνεδρίου κατασιγάσουν, θα μείνουν κοντά μας αυτά τα ενθύμια, αυτά τα ωραία μηνύματα για να μας συντροφεύουν πάντα στις ώρες της χαράς και της λύπης ποτισμένα με το άρωμα της αγάπης των Αδελφών μας της ακριτικής αυτής γωνιάς της πατρίδας μας. Η δυναμική αυτή ομάδα των Αδελφών με την αγάπη τους, την ενότητά τους, την ωραία συνεργασία τους και την άρτια επαγγελματική τους κατάρτιση,

όχι μόνο αυτό το Συνέδριο οργάνωσαν τόσο ωραία αλλά και, το σπουδαιότερο, κρατούν το Νοσοκομείο τους, με τη συνεργασία του δαυμάσιου επισημονικού επιτελείου, του εξαιρετού Διευθυντού, του Διοικητικού και λοιπού προσωπικού, σ' ένα τόσο υψηλό επίπεδο, πραγματικά αξιοζήλευτο και παραδειγματικό για όλα τα Νοσοκομεία της χώρας μας.

Αυτό δείχνει πως έχουμε πολλές δυνατότητες οι Αδελφές και πολλά μπορούμε να επιτύχουμε, αρκεί να βρούμε συνθήκες κατάλληλες και τον ηγέτη που θα τις αξιοποιήσει. Εδώ στην Αλεξανδρούπολη υπάρχουν και τα δύο.

Αισθανόμαστε επίσης την υποχρέωση σ' αυτή την επίσημη ώρα να ευχαριστήσουμε την Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου, τις ομιλήτριες και τους ομιλητές, που ανέλαβαν την ευθύνη και κατέβαλαν τον κόπο να μοιραστούν μαζί μας τη γνώση και την πείρα τους. Ιδιαίτερα ευχαριστούμε τις άξιες συνεργάτιδες της Γραμματείας του Συνδέσμου μας και τους εδελοντές, που τις βοηθούν, γιατί με τόσο ενθουσιασμό και τόση αυταπάρνηση και αγάπη αναλαμβάνουν κάθε χρόνο την οργάνωση του Συνεδρίου και το συντονισμό της όλης προσπάθειας.

Αλλά και όλους εσάς, που ήλθατε κοντά μας σήμερα να τιμήσετε με την παρουσία σας τη σεμνή μας αυτή τελετή, ευχαριστούμε θερμά. Τελευταία, αλλά, όχι λιγότερο θερμά, το Δ. Συμβούλιο ευχαριστεί όλες τις Αδελφές Συνέδρους, ιδιαίτερα τις Αδελφές μας της Κύπρου, που συμμετέχουν σ' αυτή την επιμορφωτική προσπάθεια, η οποία ευχόμαστε να διεξαχθεί με επιτυχία και να βοηθήσει στο ανέγασμα της Νοσηλευτικής στάθμης στον τόπο μας.

Φέτος πήραμε ένα δέμα γενικό, που δ' ασχοληθεί «σφαιρικά», θα λέγαμε, με τη Νοσηλευτική στη χώρα μας και τις προοπτικές της. Ο τομέας «Υγεία», όσο κι αν φανεί οξύμωρο το σχήμα του λόγου, νοσεί χρονίως στον τόπο μας. Νομίζω πως δεν θα είναι υπερβολή, αν πούμε πως η Υγεία δεν υπήρξε ποτέ υγιής στη χώρα μας. Η Νοσηλευτική όμως, ήταν σφριγηλή και απέδιδε έργο δυναμικό, που κάλυπτε μέχρι πρότινος πολλά κενά στην οργάνωση και τη λειτουργία των Υγειονομικών μας Υπηρεσιών. Τα τελευταία όμως χρόνια δείχνει και η Νοσηλευτική συμπτώματα κόπωσης ανησυχητικά και δεν είναι, όπως ήταν άλλοτε, μια Υπηρεσία με πολλή υπευθυνότητα, πειδαρχημένη και αφοσιωμένη στο καθήκον, η οποία ιδιαίτερα σε περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης της χώρας μας πραγματικά δαυματοουργούσε. Η Νοσηλευτική Υπηρεσία είναι η σπονδυλική στήλη του Νοσοκομείου και όσο στέκει ορδή πολλές άλλες ελλείψεις και αδυναμίες των Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων καλύπτονται και οικονομούνται.

Παρόλο που ήταν πάντα απελπιστικά λίγες οι Αδελφές στη χώρα μας, κατόρθωναν με τη σκληρή πράγματι εργασία τους και την υψηλή αντίληψη καθήκοντος, που τις διέκρινε, να εξασφαλίζουν στους νοσηλευομένους ένα *minimum* νοσηλευτικής φροντίδας και ένα *maximum* ασφαλείας στη φροντίδα αυτή. Χρόνο με χρόνο όμως τα πράγματα αλλάζουν. Η εποχή μας, εποχή αμφισβητήσεων των ηθικών αξιών και ευδαιμονισμού, δεν βοηθάει πολύ τη σημερινή Αδελφή στο δύσκολο έργο της νοσηλείας των ασθενών.

«Ήρδα να ζήσω από το Νοσοκομείο», λέει σήμερα η νεαρή Διπλωμα-

τούχος, «δεν ήδρα να πεθάνω για το Νοσοκομείο». Και ποιός θα την κατακρίνει γιαυτό; Ποιός έχει το δικαίωμα να της ζητήσει μια τέτοια προσφορά αυτοθυσίας και μάλιστα στους ήσυχους καιρούς που ζούμε σήμερα; Γιατί βέβαια στην ώρα της έκτακτης ανάγκης, επιδημία, θεομηνία, πόλεμο ή άλλη καταστροφή, είναι υποχρεωμένη από την ίδια τη φύση του λειτουργήματος, να μην υπολογίσει ούτε αυτή τη ζωή της, όπως και το έκανε πάντα μέχρι σήμερα η Ελληνίδα Νοσοκόμος.

Είναι αλήθεια ότι η Νοσηλευτική στον τόπο μας βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε μια κρίσιμη καμπή. Άραγε πίσω από τη στροφή του δρόμου μας περιμένει η ανόρθωση και ανοδική πορεία ή ένας θλιβερός κατήφορος κι ένας φοβερός αφανισμός; Δεν ωφελεί σε τίποτε να ανησυχούμε απλά εμείς οι σημερινές Αδελφές, που ζούμε τα τόσα δύσκολα προβλήματα στις Σχολές μας και τα Νοσοκομεία μας. Έχουμε υποχρέωση να μελετήσουμε τη σημερινή κατάσταση και να υποδείξουμε τρόπους διόρθωσης και ανόρθωσης της Νοσηλευτικής, πριν είναι αργά και πριν χαθούν ανθρωπινες ζωές, λόγω πλημμελούς νοσηλευτικής φροντίδας.

Βέβαια η κρίση δεν είναι μόνο κρίση της Νοσηλευτικής. Είναι κρίση σε όλους τους κλάδους και σ' όλες τις εκφάνσεις της σημερινής ζωής και όχι μόνο στον τόπο μας αλλά και διεθνώς. Όταν κόγαμε, σιγά – σιγά, «χωρίς περίσκεψη, χωρίς αιδώ» τη χιλιόχρονη βελανιδιά, κάτω από τον ίσκιο της οποίας αιώνες τώρα ξεκουράστηκαν οι πατέρες μας, στη δροσιά των ηδικών αξιών και τη σιγουριά της πίστης, που δίνουν νόημα στην ύπαρξή μας, δεν προβλέγαμε το πώς θ' αντιμετωπίσουμε το λιοπύρι της ζωής κάτω από το τσιμεντένιο υπόστεγο, που η τεχνολογία και ο ευδαιμονισμός έστησε πάνω από τα κεφάλια μας.

Η σημερινή κρίση του κόσμου και της Πατρίδας μας, ιδιαίτερα της νεολαίας μας, είναι κρίση ηδική και δεν θα λυθεί με κανένα πενταετές πρόγραμμα ούτε με «δέσμες» μέτρων και «πλαίσια» Νομοδελικά. Η κρίση θα λυθεί μόνο με την ανόρθωση των αιώνιων ηδικών αξιών στις συνειδήσεις των ανθρώπων και το έργο αυτό, έργο τιτάνιο, πρέπει ν' αποτελέσει τον καθαυτό σκοπό της Παιδείας.

Στον ευαίσθητο τομέα της υγείας του λαού εμείς όλες οι Αδελφές βλέπουμε κάθε μέρα τι σημαίνει υπευθυνότητα και ευσυνειδησία στη φροντίδα του αρρώστου και τι στοιχίζει η απουσία της. Και είναι γεγονός πως πολλά πράγματα μπορούν να διορθωθούν, αν δοθεί η δέουσα προσοχή από την Πολιτεία και την Κοινωνία και καταβληθεί προσπάθεια από όλους μας να μείνει ο τομέας «Υγεία» έξω από το νέφος, που δημιουργούν τα καυσαέρια των ποικίλων συμφερόντων και σκοπιμοτήτων, στον καθαρό αέρα της ανθρωπιάς. Μια καθαρή κι έντιμη από άνθρωπο σε άνθρωπο προσφορά της αναγκαίας ιατρικής και νοσηλευτικής βοήθειας για την προαγωγή της υγείας, την πρόληψη της ασθένειας, τη νοσηλεία, τη θεραπεία και την αποκατάσταση της υγείας των εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων πολιτών, που περνούν κάθε χρόνο από τα Ιδρύματά μας και δέχονται τις Υπηρεσίες μας.

Σαν υπεύθυνο «Υγειονομικό Σώμα» έχουμε υποχρέωση να μελετήσουμε

την κατάσταση, όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα, να ερευνήσουμε τις προοπτικές βελτιώσής της, να βοηθήσουμε εμείς πρώτες να διορθωθούν όσα εξαρτώνται από τη δική μας δέλνηση και να δέσουμε υπόψη των αρμοδίων τη γνώμη μας για τα μέτρα που πρέπει να λάβουν για τη βελτίωση της κατάστασης. Εξάλλου το δέμα του εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας της Αδελφής ήταν φέτος: «Οι Αδελφές μιλούν για τη βελτίωση της Υγείας».

Το Συνέδριο αυτό μας δίνει την ευκαιρία να αναζητήσουμε όλες μαζί λύσεις στα προβλήματα Υγείας του λαού μας και να υποβάλλουμε συγκεκριμένες προτάσεις στους αρμόδιους. Να μιλήσουμε δηλαδή και μεις ανοιχτά και ελεύθερα και δυνατά, για ν' ακουστεί η φωνή μας όπου πρέπει με τη δύναμη που της δίνει η ανυστερόβουλη και ανιδιοτελής πάντα στάση όλων των Αδελφών πάνω στα κρίσιμα θέματα υγείας.

Και επειδή το δέμα μας αναφέρεται στη Νοσηλευτική στην Ελλάδα και τις προοπτικές, θεωρούμε απαραίτητη μια σύντομη αναδρομή στο παρελθόν. Η Ιστορία φωτίζει το παρόν και καθοδηγεί το μέλλον.

Ανατρέχοντας στην πανάρχαια Ιστορία της χώρας μας συναντούμε οργανωμένη φροντίδα υγείας στα Ομηρικά έπη, όπου ο Μαχάων και ο Ποδαλήρειος, οι δυο γιοί του Ασκληπείου, όπως περιγράφεται στην Ιλιάδα, συνοδεύουν το στράτευμα και περιποιούνται τους τραυματίες και τους ασθενείς.

Τα Ασκληπιεία, τα Ιατρεία και οι ναοί του Ασκληπείου, Θεού της Ιατρικής, είναι οι χώροι, όπου παρέχεται η πρώτη υγειονομική περίθαλψη στην Ελλάδα.

Από ένα τέτοιο χώρο, το Ασκληπιείο της Κω, προήλθε ο πρώτος επιστήμων ιατρός της Ελλάδος και ίσως όλου του κόσμου, ο πατέρας της Ιατρικής, όπως ονομάζεται, ο Ιπποκράτης, που γεννήθηκε στην Κω το 460 π.Χ. Η διδασκαλία και τα συγγράμματα του Ιπποκράτη δημιούργησαν «Σχολή», την πρώτη Ιατρική Σχολή. Ο Ιατρός του Ιπποκράτη έχει υψηλό αίσθημα ευθύνης, θεραπεύει αλλά και νοσηλεύει τον ασθενή μέσα στο ίδιο του το σπίτι με εντιμότητα και ενδιαφέρον. Κρατάει όμως το επάγγελμά του κλειστό και δεν μεταδίδει τις γνώσεις του παρά μόνο στους γιούς του και τους γιούς των δασκάλων του και σε μαθητές πούχουν συνδεθεί μαζί του με όρκο και συμβόλαιο... «άλλω δε ουδενί», όπως αναφέρεται στον όρκο του Ιπποκράτη.

Με την εμφάνιση του Χριστιανισμού η φροντίδα των πασχόντων παίρνει νέες διαστάσεις. Η νοσηλεία των ασθενών δεν είναι πια προνόμιο των ολίγων, γίνεται υποχρέωση και καθήκον αδελφικό όλων των πιστών, ανδρών και γυναικών είτε είναι γιατροί είτε όχι.

Για πρώτη φορά ανατίθεται το καθήκον της νοσηλείας στις γυναίκες, που τώρα βγήκαν από το γυναικωνίτη και με την ιδιότητα της Διακονίσσης νοσηλεύουν και θεραπεύουν τους ασθενείς στα σπίτια τους, με τις λιγοστές γνώσεις που διαδέχονται αλλά με πολλή αγάπη και αφοσίωση.

Συν τω χρόνω χτίζονται ξενώνες και ξενοδοχεία για τους ξένους ασθενείς. Ο ξενώνας είναι ο πρόδρομος του σημερινού νοσοκομείου. Ο περίφημος Ξενώνας του Παντοκράτορα τον 5ο αιώνα στην Κων/πολη είναι ίσως ο πιο φημισμένος, όπως και τα ποικίλα νοσηλευτικά και φιλανθρωπικά ιδρύματα

του Μεγάλου Βασιλείου στην Καισάρεια τον 4ο αιώνα μ.Χ., στα οποία υπηρετούσαν μοναχοί και μοναχές.

Με το πέρασμα των αιώνων στη Βυζαντινή Ανατολή ο μοναχισμός διαμορφώνεται ψυχαστικός, ενώ στη Δύση, οι μοναχές κυρίως, δραστηριοποιούνται στα έργα της νοσηλείας των ασθενών. Μέχρι τον περασμένο αιώνα στη Δύση, ιδιαίτερα στις καθολικές χώρες, τα νοσοκομεία λειτουργούσαν με μοναχές αδελφές και αυτός είναι ίσως ένας από τους κυριότερους λόγους για τη μεγάλη εκτίμηση και το σεβασμό της κοινωνίας προς το πρόσωπο και το έργο της Νοσοκόμου, πράγμα το οποίο δεν παρατηρείται στον ανατολικό κόσμο. Στη Βυζαντινή Ελλάδα παρότι υπήρξαν πολλά παραδείγματα ευγενών και μορφωμένων γυναικών, που ασχολήθηκαν με τη νοσηλεία των ασθενών, κατά το πλείστον το καθήκον αυτό ήταν έργο απλών και αγραμμάτων γυναικών, που ασκούσαν το επάγγελμα της Νοσοκόμου σαν έργο βιοποριστικό.

Κατά τους μακρούς αιώνες της Τουρκοκρατίας, βεβαίως, δεν υπάρχει οργανωμένη νοσηλευτική φροντίδα και μόλις κατά την Επανάσταση συναντούμε ηρωικές γυναίκες, που ακολουθούν τα στρατεύματα και νοσηλεύουν τους τραυματίες και τους ασθενείς.

Αμέσως μετά την απελευθέρωση ενός μικρού μέρους της χώρας μας, το 1829, έγιναν τα πρώτα νοσοκομεία, το «Στρατιωτικό» το 1834, στο κτίριο που εγκαταστάθηκε αργότερα το Σύνταγμα Χωροφυλακής Μακρυγιάννη, και το «Πολιτικό» το 1836 (Δημοτικό Νοσοκομείο «Η Ελπίς»), στο κτίριο που είναι σήμερα το Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων στην οδό Ακαδημίας. Το 1837 ιδρύθηκε το πρώτο Πανεπιστήμιο στην Αθήνα και λίγο μετά το πρώτο Δημόσιο Μαιευτήριο για την εκπαίδευση των φοιτητών της Ιατρικής, στο οποίο το 1856 λειτούργησε και η πρώτη σχολή Μαιών. Το 1875 ιδρύθηκε η πρώτη Νοσηλευτική Σχολή «Το Νοσοκομικόν Παιδευτήριον» από την βασίλισσα Όλγα, η οποία ίδρυσε το 1884 και το Νοσοκομείο του Ευαγγελισμού για την εκπαίδευση των μαθητριών της Σχολής.

Η Σχολή αυτή κάλυψε μεγάλο κενό στην αντιμετώπιση των νοσηλευτικών αναγκών της εποχής εκείνης γιατί ήταν η μόνη προσπάθεια εκπαίδευσης Νοσοκόμων μέχρι το 1900. Οι μαθήτριες της Σχολής επιλέγονταν με αυστηρά κριτήρια ως προς το ήθος και τους τρόπους, τη νοημοσύνη και την δραστηριότητα, αλλά ήσαν χαμηλής εκπαιδευτικής στάθμης γιατί την εποχή εκείνη οι νέες δεν φοιτούσαν στα σχολεία και λίγες είχαν το προνόμιο να διδάσκονται κατ' οίκον. Αντίθετα με ό,τι συνέβη στις άλλες χώρες κατά την πρώτη ίδρυση Σχολών Νοσηλευτικής, μετά την επιτυχή λειτουργία της Σχολής της Florence Nightingale στο Λονδίνο, στη χώρα μας οι μορφωμένες και δυναμικές γυναίκες της εποχής εκείνης δεν ελκύσθηκαν από τη νοσηλευτική. Εξάλλου η Διευθύνουσα της Σχολής και του Νοσοκομείου για πολλές δεκαετίες ή ήταν Ελληνίδα, ως το 1899, με εξέχουσα κοινωνική θέση και μόρφωση αλλά χωρίς κανονική νοσηλευτική εκπαίδευση, ή ήταν ξένη Διπλωματούχος Αδελφή από τη Δανία, τη Σουηδία και τη Γερμανία, εδισμένη όμως στο Σκανδιναβικό και Γερμανικό πρότυπο της νοσηλευτι-

κής εκπαίδευσης, που ήταν πολύ περιορισμένο την εποχή εκείνη και που δεν θεωρείται ακόμη και σήμερα πολύ ικανοποιητικό.

Έτσι η προσπάθεια αυτή, η οποία απέδωσε στην Ελληνική κοινωνία της εποχής εκείνης λίγες μεν αλλά άριστες Νοσηλεύτριες Αδελφές, δεν βρήκε τις ευνοϊκές συνθήκες, που ήταν απαραίτητες για να δώσει στη χώρα τα ηγετικά νοσηλευτικά στελέχη, που χρειάσθηκαν τότε για να καλυφθούν οι υγειονομικές και νοσηλευτικές ανάγκες του μαχόμενου Έθνους κατά την περίοδο των πολεμικών περιπετειών των τελευταίων δεκαετιών του 19ου αιώνα και των πρώτων του 20ου αιώνα.

Όπως όλοι γνωρίζουμε, το Έθνος χρειάσθηκε 120 ολόκληρα χρόνια αγώνων και συνεχών προσπαθειών, για να φέρει τη μικρή ελεύθερη Ελλάδα του 1830 στα σημερινά της σύνορα. Και αν οι υγειονομικές ανάγκες του πληθυσμού εξυπηρετούντο κάπως με το υπάρχον τότε νοσηλευτικό προσωπικό, αυτό ήταν αδύνατο για τις υγειονομικές υπηρεσίες του μαχόμενου στρατεύματος.

Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, ο οποίος ιδρύθηκε στις 10 Ιουνίου 1877, προσπάθησε εκ των ενόντων να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του ως Επικούρου των Ενόπλων Δυνάμεων της χώρας σε καιρό πολέμου, υποχρεώσεις που απορρέουν από τις Συμβάσεις της Γενεύης, στις οποίες η χώρα μας είχε προσχωρήσει από το 1865.

Κατά τον άτυχο πόλεμο του 1897 ο Ε.Ε.Σ. κινητοποίησε κυρίες και δεσπονίδες της Αθηναϊκής κοινωνίας, οι οποίες δεν είχαν βέβαια νοσηλευτικές γνώσεις αλλά ήταν ικανές και μορφωμένες γυναίκες και κατάφεραν να καλύψουν τις νοσηλευτικές ανάγκες του στρατεύματος με μεγάλη επιτυχία. Το ίδιο επαναλήφθηκε και κατά τους Βαλκανικούς πολέμους, αλλά τώρα πλέον ο Ε.Ε.Σ. τους είχε δώσει και γνώσεις βασικής νοσηλευτικής φροντίδας σε μια στοιχειώδη εκπαιδευτική προσπάθεια, που είχε αρχίσει το 1911.

Εν τω μεταξύ κατά τη 10ετία του 1900 – 1910 η βασίλισσα Σοφία, τότε πριγκήπισσα Διαδόχου, είχε ιδρύσει το Νοσοκομείο Παιδών «Αγία Σοφία» και έκαμε μια σοβαρή προσπάθεια να ιδρύσει και Σχολή Νοσοκόμων σ' αυτό. Κάλεσε από τη Βοστώνη για το σκοπό αυτό την Κλεονίκη Κλώναρν, Ελληνίδα Αδελφή με πολλά προσόντα, η οποία είχε αποφοιτήσει από την περίφημη Σχολή Νοσοκόμων του γενικού νοσοκομείου της Μασσαχουσέτης, μια από τις πρώτες σχολές που ιδρύθηκαν στην Αμερική λίγα χρόνια μετά την ίδρυση της πρώτης στον κόσμο Σχολής Νοσοκόμων από την Florence Nightingale στο Νοσοκομείο του Αγίου Θωμά στο Λονδίνο.

Ταυτόχρονα έστειλε στην Αμερική μέσω του Ε.Ε.Σ. μια ομάδα νεαρών τότε Ελληνίδων για να εκπαιδευθούν ως νοσοκόμοι στην Σχολή Νοσοκόμων του Νοσοκομείου των Βαπτιστών της Νέας Αγγλίας, στη Βοστώνη, και να επιστρέψουν στην Ελλάδα για να στελεχώσουν το Νοσοκομείο και τη Σχολή.

Δυστυχώς οι επακολουθήσαντες Βαλκανικοί πόλεμοι ανέκοψαν την ωραία αυτή προσπάθεια, που, αν είχε ευοδωθεί, ίσως η εξέλιξη της νοσηλευτικής εκπαίδευσης στη χώρα μας, να ήταν διαφορετική, γιατί τα Αμερικανικά νοσηλευτικά προγράμματα την εποχή εκείνη ήταν πολύ προοδευτικά. Το 1900

λειτουργούσαν 2 ή 3 Πανεπιστημιακές Σχολές Νοσοκόμων στις Η.Π.Α.

Οι Ελληνίδες, που εστάλησαν να σπουδάσουν εκεί, κατόρθωσαν να γυρίσουν μόνο μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και μαζί με συναδέλφους τους, που είχαν σπουδάσει στις χώρες της Ευρώπης, ίδρυσαν το 1923 τον Εθνικό μας Σύνδεσμο Νοσοκόμων.

Μετά τη λήξη των Βαλκανικών πολέμων ο Ε.Ε.Σ. στην επιθυμία του να βοηθήσει τη νοσηλευτική εκπαίδευση και με την πολύτιμη πείρα που αποκτήθηκε από τη μέχρι τότε εργασία των εδελοντών κυριών ίδρυσε το 1914 τη Σχολή των Επικούρων Αδελφών του Ε.Ε.Σ. 2ετούς φοιτήσεως. Τη σχολή εκλήθη να διευθύνει η Ζηνοβία Μπόλλα, Διπλωματούχος Ελληνίδα Αδελφή που είχε αποφοιτήσει από τη Σχολή Νοσοκόμων του Νοσοκομείου του Λονδίνου, και δίδαξε σ' αυτή η Μαριάνθη Λεκατσά, που είχε εκπαιδευθεί σε Σχολή της Βοστώνης.

Στις απόφοιτες της Σχολής αυτής η Ελληνική Κυβέρνηση, με νόμο που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως τον Μάιο του 1914, παραχώρησε την πρώτη άδεια ασκήσεως επαγγέλματος Νοσοκόμων. Οι Αδελφές αυτές εργάσθηκαν με άριστη απόδοση διηύθυναν όλα τα στρατιωτικά νοσοκομεία και τους υγειονομικούς σχηματισμούς καθόλη τη διάρκεια των πολεμικών αναστατώσεων της περιόδου εκείνης και έφθασαν μέχρι Σαγγαρίου, Βραΐλας και Οδησσού προσφέροντας τις υπηρεσίες τους με εξαίρετη νοσηλευτική κατάρτιση, αφοσίωση στο καθήκον και γενναιότητα, που έφθασε συχνά μέχρις ηρωϊσμού και αυτοθυσίας. Τρεις από τις Αδελφές αυτές έδωσαν και τη ζωή τους για την πατρίδα.

Οι εξαίρετες αυτές Αδελφές επέστρεψαν στη χώρα μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, αλλά δυστυχώς δεν συνέχισαν το νοσηλευτικό τους έργο και δεν ενδιαφέρθηκαν, όπως ήταν άλλως τε φυσικό, να εργασθούν επαγγελματικά. Αποσύρθηκαν στις οικογενειακές τους υποχρεώσεις σε μια εποχή που οι νοσηλευτικές ανάγκες της χώρας ήταν επιτακτικές, ιδιαίτερα ανάμεσα στους 1.500.000 πρόσφυγες, που ζούσαν στους καταυλισμούς υπό δυσμενέστατες συνθήκες.

Ευτυχώς όμως, ξεχώρισε μια μικρή ομάδα, μια πλειάδα Αδελφών, οι οποίες συνέχισαν τη νοσηλευτική τους προσπάθεια στον Ε.Ε.Σ. με επικεφαλής την Ελένη Βασιλοπούλου, που είχε και Γαλλικό Δίπλωμα Νοσοκόμου με ειδίκευση στη Δημόσια Υγιεινή, και την Αθηνά Μεσολωρά, που είχε εν τω μεταξύ μετεκπαιδευθεί στο Kings College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου σε θέματα Δημόσιας Υγιεινής και Διοικήσεως Νοσηλευτικών Υπηρεσιών.

Το 1923 ίδρυσαν την Ανωτέρα Σχολή Νοσοκόμων και Επισκεπτριών Αδελφών του Ε.Ε.Σ., η οποία λειτούργησε το 1924 με αποφοίτους του τότε Σχολαρχείου και με πρόγραμμα σύμφωνο με τα σύγχρονα τότε πρότυπα της Ευρώπης και της Αμερικής.

Παράλληλα συνεχίστηκε η εκπαίδευση Εδελοντών Αδελφών, που αποτελούν πάντα ένα εφεδρικό νοσηλευτικό δυναμικό για περιστάσεις έκτακτης ανάγκης. Οι πρώτες απόφοιτες της Σχολής το 1927 έγιναν δεκτές στον Ε-

θνικό Σύνδεσμο Διπλωματούχων Νοσοκόμων, ο οποίος το 1929 έγινε μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου Νοσοκόμων.

Το 1930 αναδιοργανώθηκε η παλαιά σχολή του Ευαγγελισμού σύμφωνα με το νέο πρόγραμμα και το 1937 ιδρύθηκε η Σχολή Επισκεπτριών Αδελφών και Νοσοκόμων, που λειτούργησε το 1938 με αποφοίτους Γυμνασίου. Το 1940 λειτούργησε η δεύτερη Σχολή Νοσοκόμων του Ε.Ε.Σ. στη Θεσσαλονίκη, η οποία όμως λόγω του επακολουθήσαντος πολέμου έκλεισε και οι μαθήτριες μεταφέρθηκαν στη Σχολή των Αθηνών.

Στον πόλεμο του 1940 ο Ε.Ε.Σ. κινητοποίησε περί τις 3.000 Αδελφές, 300 Διπλωματούχες και 2.700 Εδελόντριες. Όλες αυτές οι Αδελφές εργάστηκαν υποδειγματικά υπό δυσμενείς και συχνά επικίνδυνες συνθήκες. Με εξαιρετη νοσηλευτική κατάρτιση, αφοσίωση στο καθήκον, γενναιότητα και ηρωισμό κάλυψαν όλες τις νοσηλευτικές ανάγκες όλων των υγειονομικών σχηματισμών των Ενόπλων Δυνάμεων της χώρας από τα Ορεινά Χειρουργεία, τους Σταθμούς Επιδέσεως και τα Νοσοκομεία Διακομιδής ως τα Στρατιωτικά Νοσοκομεία, τους Υγειονομικούς Συρμούς και τα πλωτά Νοσοκομεία που βομβαρδίστηκαν όλα παρά τα εμφανή σήματα του Ε.Ε.Σ. και την υποτιθέμενη προστασία των συμβάσεων της Γενεύης. Σε μια ανεπανάληπτη έξαρση οι Ελληνίδες Αδελφές, όπως άλλωστε και όλοι οι Έλληνες την εποχή του πολέμου, ξεπέρασαν τον εαυτό τους εργαζόμενες υπεράνθρωπα και αγνώντας κάθε κίνδυνο. 14 Αδελφές έδωσαν κι αυτή τη ζωή τους για την Πατρίδα, πάρα πολλές τραυματίσθηκαν ή ασθένησαν και μερικές έμειναν ανάπηρες για όλη τους τη ζωή. Ήταν η πιο ένδοξη ίσως σελίδα της Ιστορίας της νοσηλευτικής στη χώρα μας.

Βέβαια η πολιτεία αναγνώρισε αυτή την προσφορά των Αδελφών και η Βουλή των Ελλήνων το Μάιο του 1948 υψίωσε ομόφωνα το Ν.Δ. 683/1948, με το οποίο πάρα πολλά θέματα των Αδελφών ρυθμίστηκαν με τον καλύτερο τρόπο. Το έτος 1948 είναι ένας σταθμός στην εξέλιξη της νοσηλευτικής στη χώρα μας.

Με το Ν.Δ. 683/1948 κατοχυρώνεται ο τίτλος και το έργο της Διπλωματούχου Νοσοκόμου και ορίζεται η διαδικασία για την χορήγηση Αδείας Άσκησης του Επαγγέλματος, περιγράφονται τα καθήκοντα, οργανώνεται η νοσηλευτική εκπαίδευση και ρυθμίζεται το θέμα βαθμολογικής εξέλιξης των Νοσοκόμων. Το απολυτήριο γυμνασίου, παλαιού τύπου, θεωρείται απαραίτητο προσόν για την εισαγωγή των σπουδαστριών σε όλες τις Σχολές Νοσοκόμων. Η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα στην Ευρώπη, που καδιέρωσε το απολυτήριο γυμνασίου σαν προσόν εισαγωγής στις Σχολές Νοσοκόμων. Ακολούθησε το Βέλγιο μετά 10 έτη, το 1958.

Το Ν.Δ. 683/1948 κύρωσε την ίδρυση του Τμήματος Νοσοκόμων στο Υπουργείο Υγείας, το οποίο λειτουργούσε από το 1945. Το Τμήμα Νοσοκόμων ήταν υπεύθυνο για τη Νοσηλευτική Εκπαίδευση, την τήρηση του Μητρώου των Νοσοκόμων και για όλα τα θέματα που αφορούσαν στην άσκηση του Επαγγέλματος. Η τμηματάρχης Νοσοκόμος, που το διηύθυνε τότε, ήταν κατευθείαν υπεύθυνος στο Γενικό Διευθυντή της Διευθύνσεως Υγιεινής του Υπουργείου. Η Ελένη Πετραλιά, πρώτη Διευθύνουσα του Τμήματος Νοσο-

κόμων, έπαιξε πρωταρχικό ρόλο στη σύνταξη του Νομοθετικού αυτού Διατάγματος.

Παρόλα αυτά ο προσεγγμένος και τόσο μελετημένος αυτός Νόμος δεν έχει μέχρι σήμερα πλήρως εφαρμοσθεί, ούτε και σ' αυτές τις βασικές διατάξεις του της Αδείας Ασκήσεως Επαγγέλματος. Η Άδεια αυτή καθιερώνεται σαν υποχρεωτική τόσο για τις Διπλωματούχες Αδελφές όσο και για τους εργοδότες, που τις διορίζουν, καθορίζονται δε και τα πρόστιμα, που θα πληρώσουν σε περίπτωση παραβάσεως του Νόμου τόσο οι Αδελφές όσο και οι εργοδότες. Ποιός ζητά όμως την Άδεια Ασκήσεως από τη Διπλωματούχο Αδελφή τη στιγμή που τόσες πρακτικές ή και βοηθοί διορίζονται στις θέσεις των Νοσοκόμων; Αλλά και πόσες Αδελφές υποβλήθηκαν στον κόπο να βγάλουν αυτή την Άδεια; Και πώς γίνεται να δημοσιεύονται νόμοι που δίνουν το δικαίωμα σε μαίες, που δεν έχουν βέβαια Άδεια Ασκήσεως επαγγέλματος Νοσοκόμου, να διορίζονται σε θέσεις Διπλωματούχων Νοσοκόμων στο Ι.Κ.Α. και στα Κρατικά Νοσοκομεία; Ή πώς διορίζονται σε θέσεις Διπλωματούχων Αδελφών απόφοιτοι ξένων Σχολών με επίπεδο εκπαίδευσes, που δεν είναι δυνατό να συγκριθεί με το δικό μας; Όλα αυτά τα παράλογα και τα παράδοξα, γιατί όχι και τα παράνομα, σε καμιά ευνομούμενη χώρα δεν συμβαίνουν ασφαλώς. Και μην πει κανείς ότι φταίμε και μεις οι Αδελφές που δεν διαμαρτυρηθήκαμε. Ο Σύνδεσμός μας έφτασε μέχρι το Συμβούλιο της Επικρατείας για τα θέματα αυτά και χωρίς αποτέλεσμα.

Ο Εθνικός Σύνδεσμος Διπλωματούχων Νοσοκόμων έχει κάνει τεράστιες προσπάθειες για την εξέλιξη της Νοσηλευτικής στη χώρα μας και εξακολουθεί ν' αγωνίζεται. Ως το 1948 η πορεία της Νοσηλευτικής ήταν ανοδική στην Ελλάδα και συνεχίστηκε έτσι για δύο τουλάχιστο δεκαετίες. Νέες σχολές λειτούργησαν με πρώτες το 1947 του Στρατού, το 1954 την Κρατική Θεσσαλονίκης και εν συνεχεία οι άλλες γνωστές μας Σχολές.

Η διαβάθμιση των Αδελφών βελτιώθηκε σημαντικά με το Νόμο 3097 / 1954 και η νοσηλευτική εκπαίδευση διευρύνθηκε από το 1960 με θέματα Κοινωνικών Επιστημών, Μεθόδων Διοικήσεως και Διδασκαλίας, Επαγγελματικής Νομοθεσίας και Δημοσίας Υγιεινής. Η Νοσηλευτική Κλινική Διδασκαλία επεκτάθηκε στους τομείς της Παιδιατρικής Νοσηλευτικής κατ' αρχάς και αργότερα της Ψυχιατρικής και της Δημόσιας Υγιεινής. Πάλι η Ελλάδα ήταν η πρώτη χώρα της Ευρώπης, που εφάρμοσε το γενικευμένο αυτό νοσηλευτικό πρόγραμμα που είχε από πολλά χρόνια πριν εφαρμοσθεί στην Αμερική και στον Καναδά.

Με το Νόμο 4464/1965 οι Αδελφές αναγνωρίσθηκαν ως υπάλληλοι πρώτης κατηγορίας αλλά μόνο το 1973 πραγματοποιήθηκε η ένταξη των Νοσοκόμων και η διαβάθμισή τους μέχρι του βαθμού του Διευθυντού Α' με το πράγματι επαναστατικό, τότε, Ν.Δ. 226/1973.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 το ίδρυμα των Κρατικών Υποτροφιών, με την επέμβαση του αείμνηστου Κων/νου Γεωργακοπούλου, που ήταν τότε Πρόεδρος του Ι.Κ.Υ., ο Νοσηλευτικός Κλάδος συμπεριελήφθη στα ετήσια προγράμματα των Κρατικών Υποτροφιών στον τομέα των Θετικών

Επιστημών. Αρκετές Διπλωματούχες Αδελφές επωφελήθηκαν από την ευκαιρία αυτή, που και σήμερα παρέχεται, πήραν και παίρνουν ακόμη, κατόπιν εξετάσεων βέβαια, τις Υποτροφίες αυτές για να σπουδάσουν σε Πανεπιστήμια της Αμερικής, του Καναδά και της Ευρώπης, Νοσηλευτική Διοίκηση και Διδασκαλία ή Κλινικές Ειδικότητες.

Με μια σειρά Νομοθετημάτων, που δημοσιεύθηκαν την τελευταία δεκαετία, απέκτησαν επιτέλους και οι Νοσοκόμοι στη χώρα μας όλα τα προνόμια και τις παροχές, που όλοι οι άλλοι Δημόσιοι Υπάλληλοι από πολλών ετών ελάμβαναν. Έτσι ρυθμίσθηκαν τα θέματα της εβδομαδιαίας ανάπαυσης και της ελάττωσης των ωρών εργασίας των Νοσοκόμων, της αποζημίωσης για την υπερωριακή απασχόληση, την εργασία κατά τις Κυριακές, τις αργίες και τη νυχτερινή υπηρεσία. Για να επιτευχθούν όλα αυτά τα αυτονόητα πράγματα απαιτήθηκαν πολλές προσπάθειες και ενέργειες δεκαετιών.

Με το Ν.Δ. 184/1979 ιδρύθηκε το πρώτο Τμήμα Νοσηλευτικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και αυτό μετά από αγώνες του Εθνικού μας Συνδέσμου επί 23 ολόκληρα χρόνια. Το τμήμα λειτούργησε το 1980, οι πρώτες 10 απόφοιτες πήραν τα πτυχία τους, ακόμη όμως δεν διορίσθηκαν Καθηγήτριες Νοσηλευτικής, όπως έπρεπε να έχει γίνει από την πρώτη ημέρα της λειτουργίας του Τμήματος, τοσούτω μάλλον εφόσον είχαμε έτοιμες στην Ελλάδα δύο Νοσοκόμους με Διδακτορικά Διπλώματα και πολλά άλλα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα. Πανεπιστήμια της Αγγλίας και άλλων χωρών, όταν ίδρυσαν Τμήματα και Σχολές Νοσοκόμων για πρώτη φορά, έδωσαν τιμητικά Διπλώματα (Honorary Degrees) σε Νοσοκόμους, που ανέλαβαν τις έδρες της Νοσηλευτικής. Πώς γίνεται τώρα στο δικό μας Πανεπιστήμιο να λειτουργεί τέσσερα χρόνια Τμήμα Νοσηλευτικής χωρίς τακτικό Καθηγητικό Νοσηλευτικό προσωπικό, είναι από τα παράξενα και τα παράλογα, που συμβαίνουν στον τόπο μας.

Στον τομέα της Νοσηλευτικής εκπαίδευσης αντιμετωπίζουμε πολλά προβλήματα τελευταία και οπισθοδρομούμε επικίνδυνα. Ως το 1970 η εκπαίδευση των Νοσοκόμων ήταν ευθύνη του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Η παρεχόμενη στις Σχολές μας εκπαίδευση ήταν άριστη, μια από τις καλύτερες της Ευρώπης, αν όχι η καλύτερη. Αυτό φάνηκε καθαρά με τη δημοσίευση των Κατευθυντηρίων Οδηγιών της Ε.Ο.Κ. για την εκπαίδευση Νοσοκόμων, το 1977. Η χώρα μας βρέθηκε σύμφωνη από την αρχή με τις προδιαγραφές των Κατευθυντηρίων Οδηγιών, σε πολλά υπερτερούσε και ελάχιστες βελτιώσεις είχε να κάνει, ενώ οι άλλες χώρες της Ε.Ο.Κ. ή άλλαζαν τελείως τα προγράμματά τους, όπως η Γαλλία, ή αγωνίζονται ακόμη να φθάσουν στο επίπεδο των προδιαγραφών.

Τα Διπλώματά μας αναγνωρίζονταν πάντα σ' όλες τις χώρες του κόσμου, στα Πανεπιστήμια παίρναμε credits για τη βασική νοσηλευτική μας εκπαίδευση και η Ελληνίδα Αδελφή ήταν σε μεγάλη υπόληψη στους διεθνείς νοσηλευτικούς κύκλους και τα διεθνή Συνέδρια. Οι απόφοιτες των Σχολών μας, στην πλειονότητά τους, είχαν πλήρη επαγγελματική επάρκεια και στο σύνολό τους υψηλό αίσθημα ευθύνης. Κράτησαν τη Νοσηλευτική μας σε υψηλά

επίπεδα, παρά τις εθνικές περιπέτειες, τις δύσκολες συνθήκες εργασίας, τη μεγάλη έλλειψη του Νοσηλευτικού προσωπικού και τα χρόνια οργανωτικά προβλήματα των Νοσοκομείων μας, που όπως όλοι ξέρουμε ευδύνονται για την πάντοτε πλημμελή λειτουργία τους.

Δεν θέλω να πω με όλα αυτά πως ήταν όλα τέλεια στις Σχολές μας. Ασφαλώς πολλά χρειάζονταν βελτίωση και αλλαγή. Οι αντικειμενικοί όμως σκοποί του προγράμματος, όπως αναφέρονται στο Β.Δ. 141/1970, για τη θεωρητική, πρακτική και δεοντολογική κατάρτιση των εκπαιδευομένων επιτυγχάνονταν παρόλα τα προβλήματα, που αντιμετώπιζαν πάντα οι Σχολές. Ίσως βοήθησε σ' αυτό το ότι πολλές από τις Διευθύνουσες και τις Διδάσκουσες πίστευαν στην εργασία τους και έδιναν σ' αυτή ένα μεγάλο κομμάτι του εαυτού τους.

Μια εμφανής τώρα αδυναμία της περιόδου αυτής της Νοσηλευτικής Εκπαίδευσης στη χώρα μας είναι ασφαλώς ο μικρός αριθμός των Σχολών μας και ο μικρός αριθμός των σπουδαστριών σε κάθε Σχολή λόγω βεβαίως της έλλειψης Διδακτικού Προσωπικού αλλά και της εμμονής στη διατήρηση των Οικοτροφείων. Αν είχαν ιδρυθεί πολλές Σχολές Νοσοκόμων με σωστή γεωγραφική κατανομή σε όλη τη χώρα, τουλάχιστον στις πόλεις που υπάρχουν Ιατρικές Σχολές και μεγάλες Νοσοκομειακές μονάδες, θα είχαν μέχρι σήμερα εκπαιδευθεί χιλιάδες Αδελφές, ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες των Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων με Διπλωματούχους και όχι με βοηθούς Νοσοκόμους, Μαίες ή το χειρότερο με πρακτικές Αδελφές, που αποτελούν ακόμη και σήμερα το 50% του Νοσηλευτικού μας δυναμικού.

Το 1970 με το Ν. 652/1970 ιδρύθηκαν για πρώτη φορά στην Ελλάδα Κέντρα Ανωτέρας Τεχνικής Εκπαιδύσεως σε διάφορες πόλεις της Ελλάδος. Σε πέντε Σχολές Στελεχών Υγείας και Πρόνοιας ιδρύθηκαν τμήματα Νοσηλευτικής για την εκπαίδευση Νοσοκόμων παράλληλα με άλλα επαγγέλματα υγείας. Το 1974 απεφοίτησαν οι πρώτες Διπλωματούχοι Νοσοκόμοι των ΚΑΤΕΕ. Είχαμε πλέον δύο φορείς για την εκπαίδευση Νοσοκόμων. Το Υπουργείο Υγείας και το Υπουργείο Παιδείας.

Το 1977 με το Ν. 576/1977 καθιερώθηκε η συναρμοδιότητα των δύο Υπουργείων για τη λειτουργία των Σχολών του Υπουργείου Υγείας με τα γνωστά προβλήματα της αποτελμάτωσης της Νοσηλευτικής εκπαίδευσης, λόγω της φυσικής δυσκολίας να επιτευχθεί συμφωνία επί των διαφόρων θεμάτων λειτουργίας των Σχολών, τόσο μεταξύ των υπηρεσιακών παραγόντων των δύο Υπουργείων όσο και μεταξύ των αρμοδίων Υπουργών.

Με το νόμο 1404/1983 τα ΚΑΤΕΕ πλέον καταργούνται και ιδρύονται Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα στη δέση τους. Ολόκληρη η Νοσηλευτική εκπαίδευση μεταφέρεται στα Τ.Ε.Ι. και επομένως στο Υπουργείο Παιδείας. Το Υπουργείο Υγείας έχει ακόμη κάποιο λόγο στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα τόσο στη θεωρητική όσο και στην Κλινική Διδασκαλία. Η ένταξη των σπουδαστριών και του διδακτικού προσωπικού των Σχολών του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας στα Τ.Ε.Ι. δεν έχει ακόμη ρυθμιστεί και δεν γνωρίζουμε τι προβλήματα θα προκύψουν.

Κατ' αρχήν πρέπει να θεωρηθεί πρόοδος το ότι η Νοσηλευτική εκπαίδευση εντάσσεται στο φυσικό χώρο της εκπαίδευσης, το υπουργείο Παιδείας, και μάλιστα σε Σχολές, όπου εκπαιδεύονται και άλλα επαγγέλματα υγείας με τα μέλη των οποίων οι Διπλωματούχοι Νοσοκόμοι θα συνεργαστούν μελλοντικά. Οι επιφυλάξεις μας αφορούν την τοποθέτηση της Νοσηλευτικής Εκπαίδευσης, που βασίζεται περισσότερο στις δετικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, στο χώρο της τεχνολογίας, που εκπαιδεύει τεχνολόγους. Υπάρχουν και σε άλλες χώρες «Τεχνολόγοι Νοσοκόμοι» (Nurse Technicians) αλλά στις χώρες αυτές υπάρχει ικανοποιητικός αριθμός επιστημόνων Νοσοκόμων αποφοίτων Πανεπιστημιακών Σχολών με γερή δεμελίωση στις δετικές και ανθρωπιστικές επιστήμες και οι οποίες, όπως είναι φυσικό, είναι και οι υπεύθυνες της νοσηλείας. Έτσι το νοσηλευτικό έργο εξασκείται ομαλά και διατηρείται σε πολύ υψηλό επίπεδο. Ας ελπίσουμε ότι την εξέλιξη αυτή θα πάρει η Νοσηλευτική σιγά - σιγά και στον τόπο μας με τη δημιουργία και άλλων Τμημάτων Νοσηλευτικής στα Πανεπιστήμια, ώστε να καλύπτονται όλες οι ανάγκες του λαού μας σε ό,τι αφορά την προαγωγή της υγείας, την πρόληψη της νόσου, τη νοσηλεία και αποκατάσταση από άρτια εκπαιδευμένο Νοσηλευτικό προσωπικό και όχι από βοηθούς Νοσοκόμος και Πρακτικές.

Παραμένουν όμως άλυτα δύο σοβαρότατα προβλήματα της νοσηλευτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, τα οποία με την ένταξη της Νοσηλευτικής εκπαίδευσης στα Τ.Ε.Ι. έχουν ενταχθεί και είναι δυνατόν, αν δεν αντιμετωπιστούν έγκαιρα και αποτελεσματικά να οδηγήσουν σε πλήρη αποτυχία το νέο πρόγραμμα Υπουργείου Παιδείας.

Τα προβλήματα αυτά είναι πρώτον η έλλειψη Διδακτικού Νοσηλευτικού προσωπικού. Το πρόβλημα θα περιπλακεί οπωσδήποτε, λόγω της αύξησης των εισαγομένων σπουδαστών της Νοσηλευτικής το προσεχές σχολικό έτος (3.050 αντί 500 - 600 που εισάγονταν συνήθως κατά έτος) και λόγω της έλλειψης αυτή τη στιγμή στη χώρα Νοσοκόμων με τα προσόντα, που προβλέπει ο Ν. 1404/1983 για τους Καθηγητές, τους Επικούρους καθηγητές ακόμη και τους Καθηγητές εφαρμογών. Ποιος θα διδάξει Νοσηλευτική, το κύριο μάθημα για τους σπουδαστές Νοσοκόμους, στα έξι τμήματα Νοσηλευτικής, που θα λειτουργήσουν το προσεχές σχολικό έτος; Ιδού το ένα πρόβλημα και το δεύτερο, σε ποιά εκπαιδευτικά κέντρα θα πραγματοποιηθεί η κλινική διδασκαλία των σπουδαστών; Σε ποιά Νοσοκομεία και σε ποιά Κέντρα Υγείας θα γίνει η κλινική εκπαίδευση, από ποιούς και με ποιο τρόπο;

Πολλά ερωτηματικά εγείρονται και μεγάλοι φόβοι εκφράζονται από όσους έχουν κάποια εκπαιδευτική πείρα σε Νοσηλευτικές Σχολές, με τις εκατοντάδες δέσεων, που προκηρύχθηκαν σε ορισμένες πόλεις, στις οποίες οι νοσοκομειακές κλίνες είναι λιγότερες από τους μελλοντικούς σπουδαστές, η δε υποδομή των Τμημάτων τόσο σε κτιριακές εγκαταστάσεις όσο και σε εκπαιδευτικό Νοσηλευτικό προσωπικό είναι υποτυπώδης.

Η Νοσηλευτική εκπαίδευση σ' όλες τις Σχολές, που λειτουργούν αυτή τη στιγμή, είναι υποβαθμισμένη ανησυχητικά. Το ίδιο ασφαλώς συμβαίνει και σε πολλούς άλλους κλάδους, αλλά ο τομέας της υγείας είναι πολύ ευαίσθη-

τος και κάθε υποβάθμιση της εκπαίδευσης έχει άμεσο αντίκτυπο σε επίπεδο της νοσηλευτικής φροντίδας, που παρέχεται στα ιδρύματά μας.

Η Νοσηλευτική ευρίσκεται αυτή τη στιγμή στο ναδίρ της στη χώρα μας. Αν συνεχισθεί η κατάσταση αυτή, πολύ σύντομα αυτό που αναφέραμε στην αρχή της ομιλίας μας σαν *minimum* νοσηλευτικής φροντίδας και *maximum* ασφαλείας δεν θα μπορεί να εξασφαλισθεί στους ασθενείς μας. Και ας μην ξεχνάμε ότι ο πιο επικίνδυνος για την ασφάλεια και τη ζωή του αρρώστου επαγγελματίας υγείας είναι η Αδελφή, όπως είναι και ο πιο αποτελεσματικός, για να σώσει τη ζωή του αρρώστου στην ώρα της κρίσης. Η παρουσία της άρτιας εκπαιδευμένης Αδελφής είναι απαραίτητη σήμερα στο χώρο της υγείας, περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Όπως πολύ σωστά τόνισε προηγουμένως ο κ. Υπουργός «οι δεσμικές αλλαγές στον τομέα της Υγείας δεν θα πραγματοποιηθούν ομαλά χωρίς τη συνεργασία και τη συμμετοχή των Αδελφών».

Η Νοσηλευτική εκπαίδευση στη χώρα μας βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε μια μεταβατική περίοδο. Τα Τ.Ε.Ι. μόλις αρχίζουν να λειτουργούν και είναι φυσικό να υπάρξουν προβλήματα και δυσκολίες, ακόμη και αδιέξοδα. Ας ελπίσουμε ότι το Ελληνικό μας δαιμόνιο θα δαυματοουργήσει πάλι. Οι αρμόδιοι των δύο Υπουργείων και κυρίως του Υπουργείου Παιδείας θα συνειδητοποιήσουν τα προβλήματα και θα επιδείξουν όλη τους την καλή διάθεση και θέληση να τ' αντιμετωπίσουν έγκαιρα, ώστε να μη βρεθούμε το Σεπτέμβριο στο κενό.

Ας ευχηθούμε όλα να πάνε καλά και τα προβλήματα να λυθούν ομαλά, ώστε να υποδεχθούμε σε τρία χρόνια τις 3.000 νέες Νοσοκόμες – δάναι ασφαλώς και μερικοί Νοσοκόμοι ανάμεσά τους – στα Νοσοκομεία μας και τα καινούργια κέντρα Υγείας, άρτια εκπαιδευμένες και έτοιμες να σηκώσουν μαζί μας το βαρύ έργο της νοσηλείας και της φροντίδας της Υγείας του λαού μας. Και αν συνεχισθεί η εκπαίδευση στα Τ.Ε.Ι. με τον ίδιο ρυθμό, σε μια 10ετία δεν θα έχουμε πια πρόβλημα Νοσηλευτικού προσωπικού στην Ελλάδα μας.

Είναι βέβαιο ότι η κατάσταση της Νοσηλευτικής στην Ελλάδα θα ήταν οπωσδήποτε διαφορετική σήμερα, αν υπήρχαν τουλάχιστον 40.000 Διπλωματούχοι Αδελφές αντί για τις 5.000, που υπάρχουν στα Νοσηλευτικά μας Ιδρύματα. Υπάρχουν 60.000 κλίνες στα Νοσοκομεία της χώρας μας, στις οποίες νοσηλεύονται περισσότεροι από 1.000.000 συμπατριώτες μας κάθε χρόνο από 18.000 περίπου Αδελφές, από τις οποίες το 50% είναι εκπαιδευμένες ανωτέρας και μέσης βαθμίδας και οι υπόλοιπες είναι πρακτικές. Ενώ έπρεπε να υπηρετούν στα Νοσοκομεία μας τουλάχιστον 60.000 Αδελφές, 40.000 Διπλωματούχοι και 20.000 Βοηθοί Νοσοκόμοι. Σύμφωνα με τις διεθνώς παραδεδεγμένες αναλογίες, για κάθε κλίνη υπολογίζεται 1.3 Αδελφής (δηλ. σε 1.000 κλίνες 1.300 Αδελφές). Στη χώρα μας έπρεπε για τις 60.000 κλίνες να είχαμε 78.000 Αδελφές. Βέβαια αυτή την αναλογία έχουν οι χώρες, που έχουν πλήρη επάρκεια Νοσηλευτικού προσωπικού και άριστα οργανωμένες υγειονομικές υπηρεσίες. Ας είχαμε εμείς τις 60.000

Αδελφές και είναι βέβαιο ότι τα Νοσοκομεία μας θα είχαν άλλη όψη. Οι μεν ασθενείς θα είχαν τη φροντίδα, που πρέπει να έχουν, οι δε Αδελφές θα είχαν ανθρωπίνες συνθήκες εργασίας, τις οποίες νομίζουμε όλοι συμφωνείτε ότι δικαιούνται να έχουν.

Στον Ευρωπαϊκό χώρο είμαστε τελευταίοι στην αναλογία Αδελφών σε πληθυσμό. Όλες οι χώρες διαθέτουν κατά μέσον όρο 1 εκπαιδευμένη Αδελφή για κάθε 300 κατοίκους (από 1:100 έως 1:400). Πρακτικές βέβαια αδελφές δεν υπάρχουν, ενώ εμείς έχουμε 1 εκπαιδευμένη Αδελφή μέσης και ανωτέρας βαθμίδας σε 1.000 περίπου κατοίκους και έχουμε μόνο 1 Διπλωματούχο Αδελφή σε 2.000 περίπου κατοίκους. Η Ισπανία, που ήταν λίγα χρόνια πριν πίσω από μας, έχει κάνει τελευταία σημαντική πρόοδο. Μετέτρεψε τις 96 Σχολές της σε Πανεπιστημιακές και δεν έχει πια κανένα πρόβλημα προσέλευσης νέων το επάγγελμα.

Αλλά γιατί αντιμετωπίζουμε αυτό το πρόβλημα στη χώρα μας; Τι φταίει και δεν προσέρχονται οι νέες και οι νέοι στο επάγγελμα; και, το ακόμη χειρότερο, γιατί δεν παραμένουν σ' αυτό; Όλο και πιο πολλές νέες Διπλωματούχες προβληματισμένες και κουρασμένες απ' τις εξουθενωτικές συχνά συνθήκες εργασίας τρέπονται προς άλλα επαγγέλματα λιγότερο επίπονα και ίσως περισσότερο προσοδοφόρα.

Οι λόγοι είναι πολλοί και αξίζει να τους ερευνήσουμε. Εξάλλου δεν μπορούμε να μιλάμε για βελτίωση της Νοσηλευτικής φροντίδας, χωρίς να λυθεί το πρόβλημα της έλλειψης των Αδελφών.

Ένας από τους σοβαρότερους λόγους είναι η χαμηλή κοινωνική αποτίμηση του Νοσηλευτικού Έργου, σε αντίθεση με ό,τι γίνεται στις άλλες χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής. Είναι η κακή συμπεριφορά των ασθενών και των συνοδών προς τις Αδελφές και κάποτε και των συνεργατών, που απορρέει από τη χαμηλή εκτίμηση που έχει ο λαός μας προς τις Αδελφές και η οποία, για να είμαστε δίκαιοι, έχει ως αποτέλεσμα και την πολλές φορές κακή συμπεριφορά των Αδελφών προς τους ασθενείς, τους συνοδούς και τους συνεργάτες.

Άλλος σοβαρός λόγος είναι η φύση της εργασίας αυτής καθαυτή. Η νοσηλεία είναι μια εργασία υπεύδυνη, επίπονη, δυσάρεστη πολλές φορές, που διεξάγεται σε περιβάλλον ανθυγιεινό μέχρι και εξαθλιωμένο, όταν νοσηλεύει ασθενείς στο διάδρομο και σε ράντζα, ψυχολογικά φορτισμένο, σε ατμόσφαιρα έντασης, πόνου και αγωνίας. Το κυκλικό ωράριο εργασίας δεν αφήνει στην Αδελφή πολλά περιθώρια για ομαλή οικογενειακή και κοινωνική ζωή. Η Αδελφή δεν μπορεί να προγραμματίσει με βεβαιότητα μια οικογενειακή ή κοινωνική εκδήλωση, γιατί υπάρχει πάντα το ενδεχόμενο να κληθεί να αντικαταστήσει τη συνάδελφο της εσπερινής ή της νυκτερινής βάρδιας, που ασθένησε ξαφνικά ή της έτυχε κάποιο άλλο έκτακτο εμπόδιο.

Είναι ακόμη το πρόβλημα της εργασίας κατά τις Κυριακές και τις μεγάλες ημέρες, Πάσχα, Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά, που αναγκάζεται να λείπει από το σπίτι της και τα παιδιά της, γιατί η υπηρεσία της την κρατά κοντά στους αρρώστους ακόμη και αυτές τις μεγάλες ημέρες.

Τέλος αλλά όχι τελευταίο, υπάρχει και το μεγάλο πρόβλημα της νυχτερινής υπηρεσίας, που φαίνεται ότι κουράζει πολύ τις Αδελφές γιατί αλλάζει όλο το ρυθμό της ζωής τους. Και δεν μπορεί ακόμη να παραβλέψει κανείς το γεγονός ότι η νυχτερινή υπηρεσία είναι δύσκολη και γεμάτη απρόοπτα, τα οποία συχνά αναγκάζεται να αντιμετωπίσει μόνη της η Αδελφή. Πόσα έκτακτα περιστατικά και πόσοι θάνατοι συμβαίνουν στους Νοσοκομειακούς θαλάμους τη νύχτα και πόση ετοιμότητα, πόση αντοχή, πόση γενναιότητα πρέπει να διαθέτει η Αδελφή για να τ' αντιμετωπίσει όλα, να τα διευθετήσει όλα, να καθησυχάσει, να ανακουφίσει, να παρηγορήσει, να ενισχύσει όλους, ενώ χρειάζεται και η ίδια τόση ενίσχυση.

Ποιός από μας δεν συμφωνεί ότι όλες αυτές οι συνθήκες είναι πολύ λίγο ελκυστικές για τους νέους ανθρώπους όχι της εποχής μας αλλά οποιασδήποτε εποχής. Βέβαια είναι και οι βαθιές ικανοποιήσεις, που αισθάνεται η Αδελφή πάνω στο έργο της από την προσφορά της στους πάσχοντες συνανθρώπους, και είναι και οι πολύτιμες γνώσεις, που παίρνει από τις σπουδές της και την εργασία της για τον εαυτό της και την οικογένειά της. Είναι ακόμη η νοσηλευτική μια δυναμική διεργασία, που δίνει την ευκαιρία στην Αδελφή να ολοκληρωθεί σαν προσωπικότητα, να χρησιμοποιήσει όλα της τα χαρίσματα και τα προσόντα, όλες της τις δεξιότητες και τις ικανότητες να οργανώνει η ίδια και να διευθύνει την εργασία της, ακόμη και η νέα Διπλωματούχος Αδελφή, και να αισθάνεται την ευτυχία του να είναι χρήσιμη και ικανή να ανακουφίσει, να ξεκουράσει, να προλάβει επιπλοκές, να σώσει πολλές φορές τη ζωή του αρρώστου με την ταχεία και εύστοχη επέμβασή της.

Αλλά όλα αυτά θα τα νιώσει η σπουδάστρια, όταν πια τελειώσει τη σπουδαστική της προσπάθεια και εργασθεί υπεύθυνα. Είναι εμπειρίες που θα τις αποκτήσει σιγά – σιγά πάνω στην εργασία της, αν βέβαια διαθέτει την κατάλληλη ψυχολογική και πνευματική υποδομή. Γιατί κάθε απόφοιτος λυκείου, ανεξάρτητα από τις μονάδες που κέρδισε στις Πανελλαδικές εξετάσεις, δεν είναι κατάλληλη για Αδελφή. Η Florence Nightingale έλεγε ότι η αδελφή πρέπει να έχει μια ειδική κλίση, κάτι σαν μια εσωτερική φωνή που την καλεί στο έργο αυτό, για να επιτύχει και να αποδώσει το μέγιστο των δυνατοτήτων της.

Οι νέες, που έρχονται στις Σχολές των Αδελφών γιατί δεν μπορούν να πάνε κάπου αλλού, ασφαλώς δεν είναι οι πιο κατάλληλες για το έργο αυτό. Ούτε οι ίδιες θάναι ευτυχισμένες σ' αυτή την εργασία ούτε οι ασθενείς που θα νοσηλεύσουν θα τις αισθανθούν κοντά τους σαν πραγματικές Αδελφές, στις οποίες μπορούν ν' ακουμπήσουν μ' εμπιστοσύνη.

Τι πρέπει όμως να γίνει για να ελκυσθούν περισσότερες νέες στο επάγγελμα αυτό και το κυριότερο, να μείνουν στην εργασία και μάλιστα κοντά στον άρρωστο και μέσα στο Νοσοκομείο; Φυσικά πρέπει να δημιουργηθούν κίνητρα και να εξουδετερωθούν τα αντικίνητρα για την προσέλευση των νέων στο έργο της νοσηλείας. Και πρώτα πρώτα η κατοχύρωση του επαγγέλματος, που σήμερα ασκείται από τον καθένα.

Το υπεύθυνο νοσηλευτικό έργο πρέπει να ασκείται μόνο από Διπλωμα-

τούχους Νοσοκόμους, στα ιδρύματα και την κοινότητα, είτε με σχέση εξαρτημένης εργασίας είτε σαν ελεύθερο επάγγελμα. Πρέπει να περιγραφούν ακριβώς τα καθήκοντα και να κατοχυρωθούν οι νοσηλευτικές πράξεις, τις οποίες οι Διπλωματούχοι Νοσοκόμοι έχουν δικαίωμα και υποχρέωση να εκτελούν. Να απαγορευθεί η άσκηση του επαγγέλματος Νοσοκόμου από άλλα μέλη των επαγγελματιών υγείας, όπως είναι οι μαίες.

Είναι γνωστό ότι όλα σχεδόν τα άλλα επαγγέλματα υγείας είναι κορεσμένα. Και εφόσον υπάρχουν τόσα κενά στο Νοσηλευτικό κλάδο, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί το πλεονάζον υγειονομικό δυναμικό των μαιών ή και άλλων επαγγελματιών, αλλά μόνον αφού υποβληθούν σε συμπληρωματική νοσηλευτική εκπαίδευση, ώστε να αποκτήσουν νόμιμα άδεια ασκήσεως επαγγέλματος Νοσοκόμου. Εκτός της χώρας οι Ελληνίδες μαίες, μόνο σαν πρακτικές αδελφές μπορούν να εργασθούν, αν ενδιαφερθούν να απασχοληθούν σε νοσηλευτικό έργο. Μόνο στη χώρα μας συμβαίνουν αυτά τα παράδοξα και επικίνδυνα πράγματα. Να διορίζεται σε θέση Διπλωματούχου Νοσοκόμου κάτοχος Αδείας επαγγέλματος μαίας.

Καιρός είναι πια να καταργηθούν αμέσως οι διατάξεις του Β.Δ. 635/1972 και ο Ν. 580/1977, που επιτρέπουν στις μαίες να διορίζονται σε θέσεις Διπλωματούχων Νοσοκόμων, για να λείψει η απαράδεκτη κατάσταση, που έχει δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια στα Νοσοκομεία μας, η οποία και επικίνδυνη για τη νοσηλεία των ασθενών είναι και μας εκθέτει διεθνώς. Να καταρτιστεί δε αμέσως πρόγραμμα συμπληρωματικής εκπαίδευσης στη Νοσηλευτική, το οποίο να υποχρεωθούν να παρακολουθήσουν όλες οι Μαίες που επιθυμούν να εργασθούν σαν Νοσοκόμοι. Ακόμη και εκείνες που υπηρετούν να υποβληθούν σε ταχύρρυθμη εκπαίδευση, ώστε κατόπιν ειδικών εξετάσεων να πάρουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος Νοσοκόμου, για να εφαρμοσθεί επιτέλους το Ν.Δ. 683/1948, ώστε να μπορούμε να μιλούμε στους νέους για κατοχύρωση του επαγγέλματος.

Άλλο θέμα που πρέπει να ρυθμιστεί, είναι το θέμα της ισοτιμίας των ξένων διπλωμάτων με τα δικά μας. Τελευταία, αναγνωρίζονται ξένα διπλώματα μέσης βαθμίδας σαν διπλώματα ανωτέρας και διορίζονται σε θέσεις Διπλωματούχων Αδελφών Βοηθοί Νοσοκόμοι.

Βεβαίως έχουμε πολλά κενά νοσηλευτικού προσωπικού και το υγειονομικό αυτό δυναμικό πρέπει να χρησιμοποιηθεί. Αλλά να διοριστεί σε θέσεις Βοηθών Νοσοκόμων. Αν δε έχουν και το προσόν του απολυτηρίου Λυκείου, να τους δοθεί ευκαιρία να συμπληρώσουν την εκπαίδευσή τους με διετές πρόγραμμα, όπως προβλέπει το άρθρο 4 του Ν.Δ. 781/1970, ώστε να πάρουν κανονικά άδεια ασκήσεως επαγγέλματος Νοσοκόμου και να ασκήσουν νόμιμα το έργο του Διπλωματούχου Νοσοκόμου. Άραγε είναι τόσο δύσκολο να ρυθμισθούν αυτά τα βασικά και δεμελιώδη θέματα, που σε τελευταία ανάλυση στοχεύουν στην ασφαλή νοσηλεία του Ελληνικού Λαού;

Εκτός αν τόσο οι αρμόδιοι όσο και η κοινωνία μας δεν πιστεύουν στην αναγκαιότητα της Νοσηλευτικής εκπαίδευσης, οπότε γιατί ξοδεύουν τόσα χρήματα γι' αυτήν; Ας αφήσουν τον κάθε ένα και την κάθε μια να βάζει μια

άσπρη ρόμπα και να νοσηλεύει, όπως κάνουν και οι λεγόμενες αποκλειστικές Αδελφές, οι οποίες, ενώ σε όλο τον κόσμο λέγονται φύλακες ή συνοδοί των ασθενών, σε μας χρησιμοποιούν και αυτές τον τίτλο της Νοσοκόμου. Ομολογουμένως πιο μεγάλη σύγχυση και ακαταστασία δεν επικρατεί σε κανένα άλλο επάγγελμα.

Αν καταφέρουμε να ξεκαθαρίσουμε όλη αυτή την σύγχυση που επικρατεί στο Νοσηλευτικό Επάγγελμα, θα μπορούμε να πούμε με εντιμότητα στους σημερινούς νέους, που βρίσκονται στο σταυροδρόμι της εκλογής επαγγέλματος: Να ένα έργο δύσκολο αλλά γεμάτο ανθρωπιά και ικανοποίηση. Ένα έργο για τους λίγους, τους δυνατούς, τους εκλεκτούς. Αν έχεις την ευφυΐα, την ωριμότητα και την ψυχосυναισθηματική ισορροπία και αντοχή, αν έχεις την κλίση να αγαπάς και να προσφέρεις, την ετοιμότητα και τη γενναιότητα να αντιμετωπίζεις κρίσιμες καταστάσεις, αν έχεις τη λεπτότητα και την υπομονή να κατανοείς τα προβλήματα και τις αδυναμίες των διπλανών σου, αν έχεις την ικανότητα να αυτοκυριαρχείσαι, να επιβάλλεσαι και να εξομαλύνεις προβληματικές καταστάσεις με σοφία και σύνεση, αν έχεις τέλος υψηλή αντίληψη καθήκοντος και συναίσθηση ευθύνης, αν πιστεύεις στην ιερότητα και τη μοναδικότητα της ανθρωπίνης προσωπικότητας, αν έχεις πίστη – πηγή δύναμης και ανανέωσης – έλα να γίνεις Νοσοκόμος.

Θα έχεις ένα επάγγελμα κατοχυρωμένο, θα διοριστείς την ίδια μέρα που θα τελειώσεις τις σπουδές σου, θα έχεις μπροστά σου ανεμπόδιστη επαγγελματική εξέλιξη σε μια εργασία γεμάτη ενδιαφέρον και ικανοποίηση. Θα κουραστείς βέβαια και δάρδει ώρα που θα χρειαστεί να θυσιάσεις κάτι από τον εαυτό σου, αλλά η Πολιτεία και η κοινωνία γι' αυτή την προσφορά σου σε τιμά με την αγάπη της και την εμπιστοσύνη της, σου δίνει δε πάνω από τις κανονικές αποδοχές σου, ειδικές παροχές αναγνωρίζοντας και εκτιμώντας το κοινωνικό σου λειτούργημα.

Οι παροχές αυτές είναι τα κίνητρα, για τα οποία μιλήσαμε προηγουμένως. Τα κίνητρα αυτά μπορεί να είναι, πρώτα πρώτα, το δίκαιο επίδομα της ανθυγιεινής και επικίνδυνης εργασίας, που δίδεται σήμερα μόνο στο Νοσηλευτικό προσωπικό, που υπηρετεί στα τρία Αντικαρκινικά Νοσοκομεία και στις επισκέπτριες του Υπουργείου Υγείας – Πρόνοιας. Δίκαιο είναι επίσης να δίνεται στους Νοσοκόμους μεγαλύτερη ετήσια άδεια, η οποία να βαίνει προοδευτικά με τα έτη υπηρεσίας μέχρι διπλασιασμού της. Μπορεί ακόμη να δίδεται ανά εξαετία τρίμηνη, τετράμηνη, πεντάμηνη και εξαμήνη άδεια απουσίας με αποδοχές, μέρος της οποίας να υποχρεούται η Νοσοκόμος να την χρησιμοποιεί για την επιμόρφωσή της. Αυτή είναι η λεγόμενη Σαββατική άδεια, που δίνεται σε άλλες χώρες για ορισμένες κατηγορίες υπαλλήλων.

Κάτι άλλο, που νομίζουμε είναι δίκαιο για τις Νοσοκόμους των Νοσοκομείων, είναι να υπολογίζονται τα έτη υπηρεσίας διπλά, μετά τη συμπλήρωση 15 ετών συνεχούς εργασίας, στο δάλαμο των ασθενών και με κυκλικό ωράριο, εφόσον βέβαια παραμένουν στη δέση των νοσηλευτριών. Αυτό είναι μια δίκαιη αναγνώριση για το έργο των Νοσηλευτριών, που σηκώνουν το κύριο βάρος της υγειονομικής περίθαλψης του Λαού. Έτσι θα φεύγουν

με πλήρη σύνταξη στα 25 χρόνια υπηρεσίας. Θα γίνει δε η παροχή αυτή ισχυρό κίνητρο ώστε να μένουν στο Νοσοκομειακό δάλαμο οι Νοσοκόμοι και δεν θα προσπαθούν να απομακρυνθούν απ' αυτόν με την πρώτη ευκαιρία.

Άλλες παροχές μπορεί να είναι φορολογικές απαλλαγές, αεροπορικά και σιδηροδρομικά εισιτήρια δωρεάν ή μειωμένα για την ίδια και την οικογένειά της και ίσως ακόμη και παραμονή σε κρατικές τουριστικές εγκαταστάσεις σε περιόδους τουριστικής ύφεσης. Και πόσα άλλα θα μπορούσαν να δεσπισθούν, όπως ένα μικρό οικόπεδο στην εξοχή ή ακόμη και διαμέρισμα, σε εξοχικά συγκροτήματα που να μπορεί να μείνει ένα μήνα το χρόνο με την οικογένειά της.

Όλα αυτά βέβαια κλιμακωμένα ανάλογα με τα χρόνια υπηρεσίας, τη βαρύτητα της εργασίας και τις ειδικές συνθήκες, κάτω από τις οποίες διεξάγεται η προσφορά υπηρεσιών. Όλα αυτά δεν θα λύσουν μόνο το πρόβλημα της προσέλευσης νέων στο επάγγελμα αλλά κυρίως της παραμονής τους στο έργο της νοσηλείας. Αξιζε αλήθεια να γίνει μια σχετική έρευνα, για να εξακριβωθεί πόσοι Νοσοκόμοι παίρνουν κανονική σύνταξη από το καθαυτό έργο της νοσηλείας. Φοβούμαι ότι δεν θα είναι πολλές.

Παράλληλα πρέπει να διαφωτισθεί ο πληθυσμός για το Νοσηλευτικό έργο και την προσφορά του στο κοινωνικό σύνολο. Ελάχιστοι γνωρίζουν σήμερα ότι οι Νοσοκόμοι εκπαιδεύονται σε Ανώτερες και Ανώτατες Σχολές, για να ασκήσουν το έργο τους. Χρειάζεται ακόμη να διαφωτισθούν κυρίως οι νέοι για το Νοσηλευτικό έργο για να το διαλέξουν και όχι να το ακολουθήσουν αναγκαστικά, όπως γίνεται σήμερα σαν τελευταία επιλογή στις Πανελλήνιες εξετάσεις. Να γίνει δηλαδή σωστός και ακριβής επαγγελματικός προσανατολισμός. Να ενημερωθούν οι νέοι για τις δυσκολίες αλλά και τις βαθιές ικανοποιήσεις του Νοσηλευτικού έργου από ανθρώπους που γνωρίζουν το έργο και το ασκούν. Θα ήταν πολύ ωφέλιμο, αν δινόταν στους νέους που ενδιαφέρονται για το έργο της νοσηλείας η ευκαιρία να εργασθούν για ένα δυο μήνες το καλοκαίρι στο τοπικό Νοσοκομείο, για να δουν το έργο από κοντά και να το διαλέξουν ενσυνείδητα ξέροντας τι σημαίνει νοσηλεία.

Για να διαφωτισθούν οι νέοι και η κοινωνία γενικότερα, πρέπει να επιστρατευθούν ο τύπος και τα μαζικά μέσα ενημέρωσης του τόπου μας. Έτσι μόνο μπορεί να αλλάξει σιγά σιγά η νοοτροπία του κόσμου, που θεωρεί σήμερα σαν ατύχημα του παιδιού του το ότι κατετάγη σε μια Νοσηλευτική Σχολή, ενώ σε άλλες χώρες οι γονείς καυχώνται ότι το παιδί τους σπουδάζει Νοσοκόμος. Πρώτο στην εκτίμηση του κοινού έρχεται στην Αγγλία το επάγγελμα του Νοσοκόμου, ενώ σε μας φοβούμαι ότι, αν γίνει σφυγμομέτρηση του κοινού θα είναι από τα τελευταία.

Την ανάγκη της διαφώτισης του κοινού πρέπει να την συνειδητοποιήσει πρώτα η Πολιτεία και οι αρμόδιοι φορείς της ενημέρωσης. Πέρυσι, κατά τον εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας της Αδελφής, μετά από έγγραφα και τηλεφωνήματα και διαβήματα σε γνωστούς και φίλους, που είχαν κάποια πρόσβαση στα ραδιοτηλεοπτικά μας μέσα, εστάλη ένα τηλεοπτικό συνεργείο, για να καλύψει το γεγονός, ετοιμάσαμε μια σύντομη παρουσίαση του

νοσηλευτικού έργου αλλά η υπεύδυνη της συνέντευξης δήλωσε ότι μας δίδεται μόνο τρία λεπτά. Έτσι περιορίσαμε τα λίγα λόγια, που είχαμε ετοιμάσει να πούμε για να χωρέσουν στα τρία πολύτιμα λεπτά που μας έδωσαν. Τρία λεπτά το χρόνο και μακάρι να τα έδιναν κάθε χρόνο! Φέτος στον εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας της Αδελφής δεν μας έδωσαν ούτε ένα λεπτό. Πόσο λίγο έχει η Πολιτεία μας και η Κοινωνία μας εκτιμήσει την προσφορά της Αδελφής!

Ελπίζουμε ότι με τις αδρές αυτές πινελιές σκιαγραφήθηκε η κατάσταση της Νοσηλευτικής σήμερα στον τόπο μας. Η εικόνα που παρουσιάσθηκε δεν είναι ευχάριστη, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ανησυχητική.

Στις μέρες του Συνεδρίου που θα ακολουθήσουν θα διγούν ειδικά θέματα και προβλήματα και θα συζητηθούν κυρίως οι προοπτικές για το μέλλον, οι οποίες δεν φαίνονται πολύ αισιόδοξες. Σαν υπεύδυνο επαγγελματικό σώμα θα μελετήσουμε τα προβλήματα και θα χαράζουμε την πορεία της Νοσηλευτικής, αναλαμβάνοντας εμείς πρώτες τις ευθύνες μας. Ζητούμε όμως και την βοήθεια όλων σας, της Πολιτείας και της Κοινωνίας.

Είμαστε ευγνώμονες, Κύριε Υπουργέ, γιατί κάνατε τον κόπο να ρθείτε ως εδώ στην ακριτική Αλεξανδρούπολη από την Αθήνα. Δεν δέλουμε να χάσουμε αυτή την ευκαιρία που μας δίνει η παρουσία σας εδώ, να σας υποβάλουμε ορισμένες προτάσεις τις οποίες βέβαια θα σας στείλουμε και γραπτώς μετά το πέρας του Συνεδρίου.

Η Νοσηλευτική εκπαίδευση φοβούμαστε ότι θα υποβαθμισθεί ουσιαστικά στα αμέσως επόμενα χρόνια παρά την τυπική της αναβάθμιση με την ένταξη στα Τ.Ε.Ι. Και αυτό σε μια ιστορική στιγμή που σε όλο τον κόσμο εντατικοποιείται και αναδιοργανώνεται, για να μπορέσει η Αδελφή να ανταποκριθεί στον διευρυσμένο ρόλο της στην Κοινότητα, με την εφαρμογή των νέων προγραμμάτων Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Περίθαλψης, στα πλαίσια της διεθνούς εκστρατείας του Παγκοσμίου Οργανισμού Υγείας για την επίτευξη του στόχου «Υγεία για όλους το έτος 2000».

Το Υπουργείο Υγείας – Πρόνοιας πρέπει να συνεχίσει να έχει ουσιαστικό λόγο στη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού προγράμματος και στη χορήγηση της Αδείας Ασκήσεως του Επαγγέλματος του Νοσοκόμου. Πρέπει να ευρεθεί κάποιος τρόπος – μήπως με Κρατικές εξετάσεις, όπως γίνεται σε πολλές χώρες του κόσμου; – ώστε να ελέγχονται οι γνώσεις και οι δεξιότητες των νέων αποφοίτων, πριν τους εμπιστευθεί η Πολιτεία τη νοσηλευτική φροντίδα του Ελληνικού λαού.

Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της Νοσηλευτικής, που είναι η άσκηση του Νοσηλευτικού έργου, όπως έχει σήμερα η κατάσταση, δημιουργήθηκαν νέα προβλήματα στα ήδη υπάρχοντα παλαιά. Η φροντίδα του αρρώστου αποδιοργανώνεται και παραμελείται επικίνδυνα, γιατί καταργούνται οι ιεραρχικές δομές από επεμβάσεις εξωνοσηλευτικών κυρίως παραγόντων και αδυνατίζουν τα υπάρχοντα μέχρι σήμερα πλαίσια επιβολής ελέγχου της νοσηλείας.

Βέβαια γίνονται δεσμικές αλλαγές και οπωσδήποτε θα παρουσιαστούν

προβλήματα αλλά η Πολιτεία πρέπει με κάθε δυσία να διαφυλάξει την τάξη και την πειθαρχία στα Νοσοκομεία και να την επιβάλει όπου έχει διασαλευθεί. Τα Νοσοκομεία είναι χώροι αντιμετώπισης κρίσιμων και επειγουσών καταστάσεων. Το αντικείμενο της εργασίας είναι το πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου, η υγεία του και η ζωή του. Κάθε ανεπάρκεια, κάθε αμέλεια, κάθε αδιαφορία μπορεί να στοιχίσει μια ανθρώπινη ζωή και ποιος μπορεί να εκτιμήσει το μέγεθος της συμφοράς, που συνεπάγεται για πολλές άλλες ανθρώπινες ζωές; Τα νοσοκομεία πρέπει να λειτουργούν άγιοι με αρίστη οργάνωση, με πειθαρχία και συναίσθηση ευθύνης, με συνεχή καδοδήγηση, επίβλεψη και έλεγχο των εργαζομένων στο Νοσηλευτικό κυρίως κλάδο αλλά και στους άλλους τομείς.

Για την καλή λειτουργία των Νοσοκομείων μας ευθύνη έχουμε και μεις οι Αδελφές. Χρειάζεται να επιστρατεύσουμε όλες μας τις δυνάμεις να διατηρήσουμε τη νοσηλευτική μας υπηρεσία ενωμένη, πειθαρχημένη και ανεξάρτητη από εξωτερικές επεμβάσεις, οι οποίες πιθανόν να εξυπηρετούν προσωρινά μικροσυμφέροντα και ατομικές επιδιώξεις, αλλά αδυνατίζουν τον κλάδο και μειώνουν την επιβολή του. Η υποβάθμιση αυτή και μας τις ίδιες ζημιώνει και ολέθριες επιπτώσεις έχει για την ποιότητα της νοσηλευτικής φροντίδας των ασθενών, που είναι η βασική μας ευθύνη και αποστολή.

Για να σταθεί η Νοσηλευτική Υπηρεσία, την οποία πολύ εύστοχα ο Ν. 1397/1983 για το Εθνικό Σύστημα Υγείας καθιέρωσε σαν μια από τις τρεις κύριες και παράλληλες υπηρεσίες του νοσοκομείου, χρειάζεται καδοδήγηση, βοήθεια και υποστήριξη από μια υπεύθυνη νοσηλευτική επιτελική υπηρεσία στο Υπουργείο Υγείας – Πρόνοιας. Γι' αυτό, κύριε Υπουργέ, ακόμη μια φορά σας παρακαλούμε να βοηθήσετε για τη δημιουργία μιας Διευθύνσεως ή και Υπηρεσίας Νοσηλευτικής στο Υπουργείο Υγείας – Πρόνοιας, με κατευθείαν πρόσβαση στο Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου, όπως είχε το πρώτο Τμήμα Νοσοκόμων, που ιδρύθηκε το 1945 και κατοχυρώθηκε με το Ν.Δ. 683/1948.

Η υπηρεσία αυτή πρέπει να διευδύνεται και να στελεχωθεί με ικανές και ειδικά εκπαιδευμένες Νοσοκόμους για να μελετήσουν υπεύθυνα τα υπάρχοντα προβλήματα και να προωθήσει υπηρεσιακά τις ενδεδειγμένες λύσεις. Ένας κλάδος τόσο σημαντικός για τη λειτουργία των υγειονομικών μας υπηρεσιών και τόσο πολυάριθμος (σε 60.000 μέλη τουλάχιστο πρέπει να αναπτυχθεί το δυναμικό του νοσηλευτικού προσωπικού) νομίζουμε ότι δικαιούται να έχει ένα ολιγάριθμο επιτελικό όργανο στο Υπουργείο μας, όπως έχουν άλλωστε οι περισσότερες χώρες.

Παράλληλα πρέπει να δημιουργηθεί ένα υπεύθυνο Νοσηλευτικό Σώμα αποτελούμενο κυρίως από εκλεγμένους εκπροσώπους των Νοσηλευτικών Συλλόγων και συνδικαλιστικών Σωματείων, αλλά και από υπηρεσιακούς παράγοντες και απλούς πολίτες, που δέχονται τις υπηρεσίες των Αδελφών, διορισμένους από το Υπουργείο. Τέτοια «boards» έχουν πολλές χώρες με σκοπό την μελέτη των νοσηλευτικών θεμάτων και προβλημάτων, την υπεύθυνη γνώμοδότηση για τη νοσηλευτική εκπαίδευση και την άσκηση του επαγγέλματος, την εποπτεία και την άσκηση πειθαρχικού ελέγχου των εργαζομένων

Νοσοκόμων της χώρας, αφού πρώτα περιγραφούν τα καθήκοντα και καθορισθούν κριτήρια αξιολόγησης της ποιότητας της νοσηλευτικής φροντίδας σε όλες τις ειδικότητες.

Το Σώμα αυτό μπορεί να είναι επίσης υπεύθυνο για την εγγραφή «Registration» σε γενικό Μητρώο Νοσοκόμων όλων των αποφοίτων των Νοσηλευτικών Τμημάτων καθώς και τη χορήγηση Αδείας Ασκήσεως του επαγγέλματος, με κριτήρια που να εγγυώνται την πλήρη επαγγελματική επάρκεια των νέων Νοσοκόμων. Όπως είναι γνωστό, σε πολλές χώρες η Άδεια Ασκήσεως Επαγγέλματος δίνεται κατόπιν αυστηρών Κρατικών εξετάσεων και ανανεώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα, πάντοτε δε αν μεσολαβήσει διακοπή της εργασίας για ορισμένο χρόνο.

Η Διεύθυνση Νοσηλευτικής σε συνεργασία με το υπεύθυνο αυτό Σώμα θα μπορέσουν όχι μόνο να αναθεωρήσουν τον βασικό μας Νόμο το Ν.Δ. 683/1948, ο οποίος έγινε από τις Αδελφές που υπηρετούσαν τότε στο Τμήμα Νοσοκόμων του Υπουργείου Υγείας, αλλά και το σπουδαιότερο να εξασφαλίσουν την εφαρμογή του.

Έτσι θα προωδηθεί το δέμα της Νομοθετικής κατοχύρωσης του Νοσηλευτικού έργου και των Νοσηλευτικών Πράξεων. Θα εξασφαλισθεί επίσης η οργάνωση της Νοσηλευτικής Υπηρεσίας στα ιδρύματα και του κλάδου σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, κατά τρόπο παρεμφερή με την οργάνωση της Ιατρικής Υπηρεσίας των Ιδρυμάτων και του Ιατρικού Κλάδου κεντρικά και περιφερειακά, όπως προβλέπει ο Νόμος 1397/1983 για το Ε.Σ.Υ. Σχετικό υπόμνημα έχει αποσταλεί από το Σύνδεσμό μας στο Υπουργείο με το υπ' αρ. Πρωτ. Π7-10/16-1-1984.

Κύριε Υπουργέ, όπως βλέπετε, εκτός από το πρόβλημα της έλλειψης νοσηλευτικού προσωπικού, που οπωσδήποτε συνεπάγεται οικονομική επιβάρυνση του προϋπολογισμού και επομένως μόνο σταδιακά μπορεί να λυθεί, όλα τα άλλα προβλήματά μας είναι οργανωτικά και διοικητικά και μπορούν να ρυθμιστούν με υπηρεσιακές και νομοθετικές διαδικασίες σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Αν τα προβλήματα αυτά αντιμετωπισθούν, οι προοπτικές για τη Νοσηλευτική στη χώρα μας θα είναι ασφαλώς λαμπρές και η πορεία της ανοδική. Και αυτό δεν θα βοηθήσει μόνο εμάς τις Αδελφές, αλλά θα βελτιώσει τις υπηρεσίες Υγείας που προσφέρονται στο λαό μας, πράγμα που πιστεύω είναι η ευχή και η επιθυμία όλων μας.

Σας ευχαριστώ

Συνδιασκεις – Σεμινάρια

1. Από 11 έως 13 Απριλίου 1986 θα γίνει Ετήσια Συνδιάσκεψη του R.C.N. Research Society.

Όσες ενδιαφέρονται να παρουσιάσουν ερευνητικές εργασίες στην παραπάνω συνδιάσκεψη, η διάρκεια των οποίων μπορεί να είναι 20 ή 30 ή 40 λεπτά θα πρέπει να στείλουν περίληψη της εργασίας έως 25 Οκτωβρίου 1985, στην

Mrs Thomas Ckeighley
Research Society
Royal College of Nursing
20 Covendis & Square
London
W1M OAB

2. Διεθνή Νοσηλευτικά Σεμινάρια

- 2.1. Από 1 έως 17 Μαΐου 1986 θα γίνει στην Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία Σεμινάριο με θέμα «A Cross Cultural Approach to the study of Nursing Phenomenon»
- 2.2. Από 15 έως 29 Μαΐου 1986 θα γίνει στην Ιταλία Νοσηλευτικό Σεμινάριο με θέμα «Οι εφαρμογές των Computers στη Νοσηλευτική»

Οι ενδιαφερόμενοι να παρακολουθήσουν τα παραπάνω Σεμινάρια να επικοινωνήσουν με την

Mary J Mills
Professional Nursing Seminars
777 N. Michigan Ave.,
Suite 2307,
Chicago, Il. 60611, U.S.A.
Τηλ. (313) 943 - 8964

Πληροφορίες για τα θέματα που θα αναπτυχθούν στο κάθε Σεμινάριο μπορείτε να πάρετε από τα γραφεία του Ε.Σ.Δ.Ν.Ε.

- 2.3. Στη Χάγη της Ολλανδίας θα γίνει η Β' Διεθνής Συνδιάσκεψη «Intensive Care Nursing» από 26 έως 30 Αυγούστου 1986.

Για περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε στον American Association of Critical-Care Nurses one Civic Plaza, Newport Beach, C.A. 92660, U.S.A.

Τηλ. (714) 644-9310

Telex. 296937 AACN U.R.